



Verkenning waterrecreatie Groningen



SpringPartner Coöperatie U.A.
Houtlaan 99
9403 EW Assen
info@springpartner.nl

Verkenning Waterrecreatie Groningen

Rapportage

SpringPartner Coöperatie U.A.
Hanneke Schmeink - Hanneke Schmeink RECREATIE
Theo de Bruin - IDBBO



Inhoudsopgave

1 Aanleiding.....	4	1.4 Beleidsmatige context: beheer vaarwegen	21
1.1 Inleiding.....	4	1.5 Lokale dynamiek	22
1.2 Definitie	4	2. Aanbod; aanwezige en potentiële kwaliteiten	24
1.3 De werkwijze.....	4	2.1 Vaarwegen en kunstwerken.....	24
1.4 Leeswijzer	5	2.2 Jachthavens en aanlegvoorzieningen	25
2 Bevindingen & analyse	6	2.3 Thema's, routes en vaarcircuits	25
3 Conclusies & aanbevelingen	10	2.4 Vaargebieden	30
3.1 De huidige situatie	10	2.5 Betrokkenheid/organisatiegraad	31
3.2 Welke ambitie past Groningen?	11	3 Vraag/gebruik; voor wie en wat is behoefte?	32
3.3 Wat is nodig?	11	3.1 Huidige vaarrecreanten en recreatievaartuigen	32
3.4 Belangrijke koppelkansen	13	3.2 Vaarvakanties	33
3.5 Integraal samenwerken en organiseren	13	3.3 Watersportdoelgroepen, hun wensen en behoeften.....	34
3.6 Basis waterrecreatieve netwerk met gebruikersgroepen	14	3.4 Sluispassages.....	38
BIJLAGEN.....	16	3.5 Gebruikersonderzoeken	38
1 Context.....	17	4 Promotie en marketing.....	39
1.1 Historische context.....	17	4.1 Imago Groningen.....	39
1.2 Beleidsmatige context; landelijk beleid	18	4.2 Marketing en promotie: Marketing Groningen.....	40
1.3 Beleidsmatige context: provinciaal beleid	20	4.3 Informatieverstrekking	42
		4.4. Samenvatting	44
		5 Trends en ontwikkelingen	45
		Gesprekspartners.....	50



1 Aanleiding

1.1 Inleiding

De provincie Groningen wil in 2020 nieuwe richting en invulling geven aan haar provinciaal toeristisch-recreatief beleid. Waterrecreatie wordt gezien als kansrijk onderdeel van dit nieuwe beleid. Voor een goed beeld van de (potentiële) kansen en belang als ook om keuzes over nadere invulling en ontwikkeling van waterrecreatie in Groningen te onderbouwen, is het van belang eerst meer zicht te hebben op de stand van zaken van waterrecreatie in Groningen. Daartoe zijn de volgende vragen gesteld:

- Is er voldoende kwaliteit en potentie in het aanbod en de vraag?
- Welke waardes omvat waterrecreatie voor Groningen?
- Welke ontwikkelrichtingen zijn van belang voor waterrecreatie?

Het inventariserend onderzoek richt zich op het bondig en overzichtelijk in beeld brengen van zowel de feiten en cijfers als de dynamiek en potentie van waterrecreatie in Groningen.

1.2 Definitie

Onder waterrecreatie verstaan we alle vrijetijdsactiviteiten die op of in relatie met het 'openlucht-water' plaatsvinden. Vanzelfsprekend zijn dit (motorboot) varen, zeilen en kanoën maar ook vissen, schaatsen, surfen, suppen en kanoën. Het zwemmen is in dit verband buiten beschouwing gebleven. Onderdeel van de waterrecreatieve keten zijn ook de voorzieningen en bedrijven die het verblijf op of aan het water ondersteunen.

Waterrecreatie is net als andere vormen van toerisme een kwestie van vraag en aanbod en de wijze waarop die zich tot elkaar verhouden. Dat zijn in het kort ook de onderwerpen waarop is ingezoomd tijdens deze inventarisatie.

Toerisme en recreatie waaronder waterrecreatie als ruimtelijke functie is veelal een vorm van medegebruik, zeker waar het de activiteiten als wandelen, fietsen en varen betreft. We wandelen, varen of fietsen graag door mooie, karaktervolle gebieden, in de natuur, de stedelijke omgeving of elders. Daarbij wordt gebruik gemaakt van bestaande infrastructuur. Het doorontwikkelen van het toeristisch-recreatief aanbod en infrastructuur zoals waterwegen, betekent welhaast vanzelfsprekend in overleg treden en samenwerken met de desbetreffende beheerder. In het geval van de waterwegen zijn dat onder meer Rijkswaterstaat, Provinciale Dienst Beheer Vaarwegen, Waterschappen en de gemeenten.

1.3 De werkwijze

De werkwijze omvat de volgende activiteiten:

- Raadplegen bestaande informatiebronnen (BRTN, info provincie Groningen, RWS, ANWB, websites, rapportages en onderzoeken etc.)
- Interviews: (groeps-)gesprekken met organisaties en personen. Een overzicht van gesprekspartners is gegeven in de bijlage
- Veldwerk: op basis van inventarisatie een schouw en nadere verkenning van specifieke situaties.

Deze rapportage is strategisch van aard, ter onderbouwing van de waterrecreatieve paragraaf in de op te stellen provinciale Visie Vrijetijdseconomie. Gegevens over het aanbod (vaarwegen en voorzieningen) zijn in diverse notities weergegeven en hoegenaamd bekend bij provincie en gemeenten.



Veel aandacht is besteed aan het interviewen en raadplegen van stakeholders. Dit geeft inzicht in de dynamiek en energie als ook in de ontwikkeling en behoeften van gasten, de organisatiegraad en kansen voor de waterrecreatie in Groningen.

Omwille van het doel en de omvang van deze verkenning is het aanbod niet nader in elk detail beschreven en geanalyseerd. De nadruk in deze verkenning ligt bij het nader beschouwen van functioneren van het waterrecreatieve aanbod bij de huidige en gewenste doelgroepen en hoe het totaalaanbod zich verhoudt tot de (potentiële) vraag, knelpunten en kansen in relatie tot het totale toeristisch-recreatieve product.

1.4 Leeswijzer

De volgende twee korte hoofdstukken bevatten een weergave van de bevindingen uit de schouw, de interviews en de bestudeerde literatuur, weergegeven in een SWOT-analyse. Het derde hoofdstuk bevat kort en bondig de conclusies en aanbevelingen.

De vergaarde informatie in de bijlagen is niet allesomvattend. We hebben overzichtelijk bij elkaar gezet wat bekend is en waar de hiaten en kennis of informatie blijkt te bestaan. Daar waar mogelijk en relevant is een link aangebracht naar de bron of meer achtergrond info (daar waar van toepassing is een zin onderstreept). Want er is al heel veel geschreven en bekend over waterrecreatie in Groningen wat we in het kader van deze inventarisatie niet nodeloos over hoeven te doen. Wel willen we de lezer meenemen in de grote lijn en de context en inzicht in wat is er wel en wat niet bekend. De bijlagen vormen daarmee zoveel mogelijk een weergave van feiten, cijfers en bevindingen minder een analyse of waardeoordeel. Dat staat kort en bondig verwoord in het hoofdrapport.





2 Bevindingen & analyse

Verdeeld naar de onderwerpen 'markt'; 'aanbod'; 'promotie & gastheerschap' en organisatie, staat op de volgende twee pagina's de SWOT-analyse van het waterrecreatief product weergegeven.

Deze analyse is gebaseerd op bevindingen uit rapportages en verkenningen, aangevuld en aangescherpt met de informatie die we uit de gesprekken met de stakeholders hebben gehaald. De onderliggende beschikbare feiten en cijfers over het waterrecreatief aanbod zijn in de bijlage rapport weergegeven.

Vervolgens is op pagina 9 een overzicht gegeven van alle vaarwegen in de provincie zonder onderscheid naar breedte of diepte. Daarnaast is een overzicht gegeven van de verschillende gebruikers van deze wateren. Naast de verschillende categorieën zeil- en motorbootvaarders, is dat een veelheid van watergerichte gebruikersgroepen; schaatsers, vissers, kanoërs, etc.. Zij allemaal hebben belang bij een goed ontwikkeld aanbod van waterrecreatieve mogelijkheden in de provincie.

In paragraaf 3.6 wordt een beknopte toelichting gegeven op de verschillende waterrecreatieve gebruikersgroepen, in het bijzonder op de zeil- en motorbootvaarders, uitgewerkt naar hoogte en diepte.





Interne analyse

Sterke punten

Markt

- + **Dagrecreatief varen** maakt stevige groei door.
- + **Groningen in het voor- en naseizoen** in trek bij motorbootvaarders
- + Groningen is een **eldorado** voor vissers
- + **Lokale bewoners** maken graag een 'ommetje' over en langs het water
- + **Relatief veel kanovaarders**

Aanbod

- + Water vormend en structurerend element Groninger landschap
- + **Combinatie water met interessant achterland:** cultuurhistorie, dorpen, kerken, graanrepubliek en natuur
- + **Divers aanbod met meren, maren en kanalen**
- + **Rijke maritieme historie** en varend erfgoed
- + **Nog rust en ruimte op het water** itt Friesland en Kop van Overijssel
- + **Centrale ligging** tussen Duitsland en waterrecreatieregio's Overijssel en Friesland
- + **Wonen aan het water**
- + Water onderdeel van **Groninger trots**
- + **Historische (zee)havens**

Promotie & gastheerschap

- + **Marketingorganisatie.** Provincie Groningen beschikt over een krachtige marketingorganisatie
- + **Wereld Erfgoed Wadden**

Organisatie

- + **Veel lokale kennis bij belangenbehartigers**
- + **Een goed netwerk van belangenbehartigers.** Ze weten elkaar goed te vinden en komen op gezette tijden bij elkaar.
- + **Financieringsmogelijkheden via** Nationaal Programma Groningen, Waddenfonds, Interreg EDR

Zwakke punten

Markt

- Focus op **toeristische impact en vergroting bestedingen** en niet op toename ruimtelijke kwaliteit of verbetering leefbaarheid eigen bewoners.
- **Geen actuele onderzoeken**, data of cijfers over toeristisch gebruik en bestedingen

Aanbod

- 'Varen door Groningen is een avontuur/survival tocht' **Waar is de sleutel?**
- Redelijke infrastructuur maar **niet goed op orde**. Op zich voldoende bevaarbaar water maar beperkt onderhouden en beperkt toegankelijk/bereikbaar. Slechte onderlinge verbinding tussen vaarcircuits
- **Beperkte aansluiting en beleving van water naar land.** Beperkt wandel- en fietsroutes langs vaarwegen en beperkte uitwisseling muv themaroutes als Abel Tasman.
- **Beperkt verblijfsrecreatie en, horeca en voorzieningen aan vaarroutes**
- **Onvoldoende voorzieningen;** ook met oog op veranderende watersporter als toilet voor dagrecreat en toenemende vraag naar trailerhellingen.

Promotie & gastheerschap

- **Lastig als 1 vaarbestemming** te positioneren; je hebt duidelijk meren, maren en veenkoloniën als te onderscheiden vaargebieden met eigen doelgroepen.
- **Beperkte marketing en gastheerschap;** aanbod waterrecreatie onvoldoende bekend bij watersporters en matig vindbaar door versnippering en beperkte samenwerking.

Organisatie

- **Niemand voelt zich verantwoordelijk voor (beleids) thema waterrecreatie.**
- **Versnipperde en beperkte organisatiegraad** en samenwerking; ieder geval bij overheden nog geen goed beeld van ondernemers
- Afspraken in kader **BRTN** niet nageleefd.
- Er mist een **regisseur** met mandaat die iedereen bij de les houdt.
- **Beheer en onderhoud** niet goed en niet goed georganiseerd; Grote versnippering van beheer en onderhoudstaken; water, oever en kades, nautisch, bak.
- **Beperkt aandacht en kennis waterrecreatie** (doelgroepen, gebruik, trends, ontwikkelingen) bij beleidsmakers
- **Weinig slechtweervoorzieningen.** Extreme weervormen nemen toe, daar nog onvoldoende accommodaties en voorzieningen voor
- Zwakke **financiële positie van gemeenten**
- **Waterrecreatieve functie maakt geen onderdeel uit van planologisch afwegingskaders**



Externe Analyse

Kansen

Markt

- + Aandacht voor **lokale doelgroepen**
- + **Groei deelsegmenten** waterrecreatie: motorboten, sloepen, SUP en e-varen
- + **Board- en funsporten** sterke groeiemarkt; appelleert aan jongere doelgroepen.
- + **(Onervaren) waterrecreant wil gemakkelijk en zorgeloos varen**; bruggen die automatisch opengaan (innovatief met app vanaf boot kunstwerken bedienen), eenvoudige en duidelijke bewegwijzering/bebording.
- + Waterrecreant wil **meer dan varen alleen**. (Campervaarder met fietsen aan boord)
- + Toenemende interesse in **huren en bootdelen**.
- + Door Covid-19 en klimatologische veranderingen Groningen **aantrekkelijker als vakantiebestemming en meer behoefte aan vertoeven op en aan het water** door hittestress.
- + **Watersporters worden** ouder en stappen over van zeil- naar motorboot.

Aanbod

- + **'Rondjes varen'**; enkele uren tot enkele dagen. In Groningen voor beide potentie
- + **Events** rond water zijn populair → nieuwe doelgroepen te laten kennis maken met Groningen en watersport.
- + **Ontwikkelingen en investeringen in aangrenzende regio's** om Noord Nederland verder te ontwikkelen als interessante vaarbestemming voor de camper- en sloepenvaarders. Dokkum Sud Ie, Franeker ster van de elf steden, Kollum Watersportdorp, NOF en NW Fryslân opwaardering opvaarten, Drenthe, Overijssel. Dit straalt uit naar Groningen.
- + **Verduurzamen waterrecreatie**; mondiaal grotere interesse in duurzame vakantiebestemmingen. Biedt tevens ruimte voor innovatie en ontwikkeling.
- + **Belevingen en customer journey** steviger vorm/inhoud geven om meer gasten te trekken.

Promotie & gastheerschap

- + **Water en watergerelateerde vormen van recreatie** (varen, wandelen, fietsen) als basis voor Groninger trots

Organisatie

- + **Betere communicatie en informatie**; praktisch als waterdieptes en laadpunten maar ook inspiratie en verleiding voor langer verblijven.
- + **Lokale en regionale visie** en samenwerking opbouwen met partners
- + **Toepassing van meervoudig ruimtegebruik** (water in de stad, recreatie en natuurontwikkeling)

Bedreigingen

Markt

- Transitie in watersport en **afnemende markt van traditionele watersporters**
- **Toename van onervaren waterrecreanten; afname veiligheid en toename ergernis op het water door gebrek aan kunde en kennis van vaarregels.**
- **Toerist kiest voor andere bestemmingen.**

Aanbod

- Investerings en daarmee **toenemende concurrentie** van sterkere watersportregio's binnen en buiten Nederland.
- Door toenemende **digitalisering verschaalt de beleving**. Digitale zuil in plaats van havenmeester die info verstrekt. Een knop om brug te openen in plaats van brugwachter met praatje en informatie.
- Door **decentralisatie afnemende financierbaarheid** van toeristisch-recreatieve voorzieningen.
- Door **afnemende waterdiepte, onbetrouwbare brugbediening** mijdt watersporter Groningen en de oeverrecreant het water door toenemende blauwalg.
- **Bodemdaling** en effect op kunstwerken en bevaarbaarheid.

Promotie & gastheerschap

- **Financiering** Marketing Groningen onder druk

Organisatie

- Door natuurwetgeving of andere conflicterende belangen **onvoldoende ruimte** en mogelijkheden voor (nieuwe) waterrecreatievormen als kitesurfen, snelvaren
- **Regelgeving en vergunningen vertragend en beperkend** bij (innovatieve) toeristisch-recreatieve ontwikkelingen. Bijv. innovatieve op afstand brugbediening
- **Wet en regelgeving (ACM)** bedreiging verenigings- en gemeentehavens en ligplaatsen.



Overzicht watergebruikers

zeilboot
(30m - 2,10m)



motorboot AM
(3,40-1,50m)



motorboot BM
(2,75-1,50m)



motorboot CM
(2,75-1,40m)



motorboot DM
(2,40-1,10m)



kleine zeil- en
motorboten E



sloepen en open
(vis)boten F



spelenvaren
en zwemmen



vissen



jeugdzeilen



recreatief zeilen



schaatsen



kanoën



verblijf aan het water



fietsen langs het water





3 Conclusies & aanbevelingen

3.1 De huidige situatie

Kwaliteit, potentie en tekortkoming van waterrecreatie in Groningen

Water is één van de pijlers onder de identiteit van Groningen. Er wordt tegen gestreden, mee gewerkt, land gewonnen, over vervoerd en het is structurerend en beeldbepalend voor het Groninger landschap.

Groningen beschikt over veel (potentieel) vaarwater; een gevarieerd stelsel van maren, meren en kanalen gekoppeld aan aantrekkelijke natuur, cultuur. De kwaliteit van Groningen zit in de diversiteit van waterlandschappen met verschillende belevingswaardes die uiteenlopende gebruikers aantrekt en bedient. De kracht voor waterrecreatie schuilt in kleinschaligheid en de voor Groningen karakteristieke cultuurhistorie aan of nabij de vaarwegen. Daarmee heeft Groningen meer dan voldoende kwaliteit, variëteit en potentieel om een aantrekkelijke vaarbestemming te zijn.

Zoals gezegd er is veel potentie en ook in het verleden het nodige geïnvesteerd. Maar er ligt anno 2020 een toeristisch, waterrecreatief product dat sleets is, niet meer op orde en ten onder dreigt te gaan aan een gebrek aan bestuurlijke aandacht en gebrek aan kennis en regie. Hierdoor is het geen punt op de agenda en kind van de rekening bij voortdurende rondes van bezuiniging. In Groningen is veel bedacht, geschreven, opgestart (zowel door provincie als belangenbehartigers en ondernemers) zonder dat voornoemde verantwoordelijkheid concreet is genomen en in deze sector, structureel is doorgepakt, geïnvesteerd en georganiseerd.

Belang en waarde van waterrecreatie voor Groningen

Het belang van water voor de provincie is groot en deze gaat verder dan de bootjes en de mensen die er kunnen varen. Juist op het snijvlak van water en land brengt het dynamiek en levendigheid en maakt een omgeving afwisselend en aantrekkelijk vooral ook voor landtoeristen en eigen inwoners. De impact en waarde van water is groot voor zowel het toeristisch-recreatief product, de werkgelegenheid en economische bestendigheid als een aantrekkelijke woon- en leefomgeving in Groningen.

- Water is in Groningen een cruciaal onderdeel van het landschap, de economie en de cultuurhistorie met onder meer het maritieme verleden.
- Belang van waterrecreatie uit zich in bestedingen en daarmee werkgelegenheid. De bestedingen bestaan naast exploitatieopbrengsten uit havens tevens uit opbrengsten voor nautische bedrijvigheid als verkoop en werfactiviteiten maar vooral ook de consumptieve bestedingen tijdens dagtochten en vakanties.
- De aanwezigheid van water brengt dynamiek en reuring, het verblijven aan en langs het water vormt essentieel onderdeel van een aantrekkelijk toeristisch recreatief product. Waterwegen zijn belangrijke dragers van de totale toeristische infrastructuur.
- Aanwezigheid van water biedt grote meerwaarde voor woon- en leefkwaliteit en welzijn
- Het vrijetijdlandschap in brede zin is een belangrijke ontwikkelpijler voor Groningen. Het is een antwoord op de krimp maar nog meer het draagt bij aan een positieve mindset en trots. In al het sjagrijn wat laatste jaren rond Groningen hangt draagt dit bij aan trots en inzet van Groningers voor hun Groningen. In en rond water zit veel energie en zijn veel initiatieven.



Een aantal seinen extra op groen

- Corona geeft ontegenzeggelijk een boost aan binnenlands toerisme, bewust & lokaal consumeren en vooral ook waterrecreatie
- Belangrijke doelgroepen voor Groningen; campervaarders in motorboten en dagjes- en lokale sloepenvaarders zitten sterk in de lift.
- Mindere drukke bestemmingen winnen aan populariteit. Waterrecreanten vermijden liever de drukte in Friesland en gaan naar Flevoland, Overijssel of Groningen. Campervaarders zoeken nieuwe vaarbestemmingen waar ze een langere periode aantrekkelijk kunnen varen en verblijven.
- Toenemende hittestress en klimaatopgaves maakt dat waterwegen in andere en bredere context belangrijk worden.

3.2 Welke ambitie past Groningen?

Op basis van de kwaliteiten en het economisch belang is waterrecreatie relevant voor Groningen. Er zijn voldoende argumenten om de waterrecreatie integraal te versterken en daarmee de vrijetijdsbesteding en het toerisme in de gehele provincie een impuls te geven en op te waarderen.

Samenvattend kunnen verschillende ambities worden genoemd voor de waterrecreatie in Groningen:

- Waterrecreatie is herkend en erkend als belangwekkend onderdeel in zowel het Gronings toeristisch-recreatieve product als in een aantrekkelijk woon- en leefklimaat.
- Overheden en ondernemers werken gezamenlijk aan het realiseren aan de ambitie dat over 10 jaar varen en verblijven op of aan het water een mogelijkheid en begrip voor waterrecreanten, maar ook fietsers en wandelaars in Groningen en de aangrenzende regio's en provincies daaromheen.
- Voor de verschillende op het water verblijvende en varende doelgroepen zijn passende aantrekkelijke rondjes en vaarcircuits en goede en voldoende blauwe tops ontwikkeld; overstapplaatsen waar water en land gecombineerd worden.
- Met gebruik van slimme technologieën zijn alle bruggen en sluisen te bedienen tot laat in de avond. Of op verschillende locaties wordt overdag de brug nog

bediend door trotse brugwachters die de gastvrijheid in Groningen bijzondere invulling geven.

- Eigen inwoners genieten van fiets- en wandelmogelijkheden en aangename vis- en verblijfsplekken langs het water en de waterrecreatiemogelijkheden dichtbij huis.
- Met succes worden doorvarende toeristen verleid om enkele dagen in Groningen door te brengen.

Een integrale aanpak

Recreatie en toerisme is bij uitstek een beleidsveld dat vraagt om een integrale benadering en het bij elkaar brengen van meerdere disciplines. Zeker bij openluchtcreatie, waar bijna altijd sprake is van meervoudig ruimtelijk medegebruik over wegen en routes die over eigendommen van meerdere eigenaren lopen.

Daarbij is waterrecreatie, vanuit het diverse functies van water, sterk verweven met verschillende beleidsterreinen zoals waterkwaliteit, waterveiligheid, beheer & onderhoud, verkeer & vervoer, natuur en klimaat. Waterrecreatie en de bijbehorende ambitie overstijgt daarmee het domein van recreatie en toerisme. Om de ambitie te realiseren is een multidisciplinaire benadering noodzakelijk. De verschillende beleidsterreinen en -portefeuilles zullen op elkaar moeten aansluiten en elkaar versterken om zowel de eigen als elkaars belangen en doelstellingen te realiseren.

3.3 Wat is nodig?

Om waterrecreatie in Groningen naar het beoogde hogere level te brengen, dienen de volgende maatregelen opgepakt en uitgevoerd te worden:

- Waterrecreatie stevige agenderen zodat politiek-bestuurlijke, beleids- en beheersmatig in alle overheidslagen de nodige aandacht krijgt.** Dit is nodig om waterrecreatie naar kwaliteit en gastvrijheid op niveau te houden voor de verschillende doelgroepen en op onderdelen door te ontwikkelen. Het is een



gezamenlijke opgave voor gemeenten, provincie, waterschappen en ondernemers. Bij nieuwe ruimtelijke en infrastructurele ontwikkelingen de belangen van de waterrecreatie als onderdeel van de ontwerp en besluitvorming meenemen.

B. Duidelijke regie om - in samenwerking met partijen in de sector - een uitvoeringsagenda ter hand te nemen.

- Een regisseur dient meer samenhang, afstemming en samenwerking te brengen in het waterrecreatief aanbod.
- Kennis en belangrijk know-how versterken onder deelnemende organisaties. Onderdeel is het uitvoeren van structureel onderzoek en monitoring van gebruik.
- Gedragen keuzes maken. Groningen kent meerdere en gevarieerde waterlandschappen met diverse beleving en gebruiksmogelijkheden. Voor de prioritaire doelgroepen dienen vaargebieden aangewezen en doorontwikkeld te worden. Niet alles overal in Groningen.

C. Investeren in brede toeristische-recreatieve productontwikkeling rond vaarwegen, bestaande vaarweden op orde brengen en gericht investeren in deelgebieden/doelgroepen

- Behoeft aan doorontwikkeling van toeristisch-recreatieve totaalproduct op en rond de (bestaande) vaarwegen. Daarbij meer inzetten op waterland verbindingen zodat vaarrecreanten uitgenodigd worden tot landactiviteiten en de landrecreant een optimale waterervaring en -beleving geboden wordt.
 - a. Goede en aantrekkelijke routes en verblijfsplekken aan en langs het water.
 - b. Verbindingen tussen waterweg en achterland, te denken aan stopplaatsen en aanlegvoorzieningen passend bij de doelgroep in dat gebied.
 - c. Informatieverstrekking en gastheerschap versterken.
- De bestaande basis infra voor waterrecreatie (zie kaartbeeld op pag 15) biedt kwantitatief voldoende aanknopingspunten om waterrecreatie in

Groningen te ontwikkelen. Echter een stevige verbetering is nodig want bereikbaarheid en toegankelijkheid van de huidige vaarwegen is nu lang nog niet overal goed. Zo zijn breedtes en dieptes niet overal voldoende, kunstwerken kennen achterstallig onderhoud en voorzieningen zijn ontoereikend.

- a. Bestaande vaarroutes, circuits en verbindingen verbeteren. De afspraken gemaakt in BRTN zijn leidend in deze eerste verbetering. De BRTN-vaarwegen dienen goed op orde te zijn. Opheffen barrières en op diepte- en breedte brengen, zowel de routes als de ontsluitingswegen.
 - b. Betere voorzieningen en service; als passende aanlegvoorzieningen en eenduidige gastvrije brug- en sluisbediening of toepassen van innovatieve digitaal (met app/smart phone) zelfbedienbare bruggen.
- Na de bestaande basis op orde is navolgend en direct aansluitend de doelstelling een goed en aantrekkelijk bevaarbaar hoofdvaarwegenstelsel met daarop aansluitend deelgebieden met een fijnmaziger netwerk geschikt voor de daar passende doelgroepen. Daarbij ligt de focus voor doelgroepen voor Groningen bij dagrecreatie: sloepen en -kanovaarders met in hun kielzog de vissers en SUPpers en de meerdaagse waterrecreatie de camper/toervaarder met een motorboot met verblijfsmogelijkheid. Echter niet alles hoeft overal geoptimaliseerd voor beide doelgroepen. Bij nieuwe ontwikkelingen is het vooral van belang in het marengedebied en rond waterrijke woongebieden aantrekkelijke vaarrondjes voor dagrecreatie te realiseren en voor de toervaarders vooral goede verbindingen tussen de meren en de vaarcircuits te realiseren.

D. Betere vermarkting van het waterrecreatief product van Groningen

- Het is landelijk en daarbuiten te weinig bekend dat Groningen een bijzondere vaarbestemming met een geheel eigen karakter is.



3.4 Belangrijke koppelkansen

- Het gebruik van vaarwegen is tweeledig, te weten utilitair (transport) en recreatief. Het is voor de hand liggend dat dit gekoppeld wordt hetgeen wel weer verkeersafspraken vraagt om beiden deze vaarruimte optimaal te kunnen gebruiken.
- Waterrecreatie kenmerkt zich al geruime tijd door 'amfibisch ruimtegebruik'. De watersporter mag graag aanleggen en op het land zijn aanvullende beleving zoeken in de vormen van wandelen, fietsen en bezoek aan musea of restaurants. En omgekeerd is water essentieel onderdeel van het toeristisch-product van de landrecreatie.
- Het belang van water is breed. Beleidsprogramma's van landschap-, natuurontwikkeling en klimaatadaptatie waaronder waterberging lenen zich uitstekend voor meervoudig ruimtegebruik waarin waterrecreatie in vanzelfsprekende functie en dus partner is.
- Gebieds- en stedelijke ontwikkeling voltrekken zich doorgaans al met een koppeling van functies (wonen, waterberging, groen, verbinding naar de ommelanden). Anno nu blijken deze verbindingen zo mogelijk nog belangrijker te zijn om een leefbare omgeving te creëren. Het is daarbij wel zaak om de vaarverbindingen met de ommelanden goed te ontwikkelen opdat stedenbouwkundige en maatschappelijke investeringen nog beter renderen.

3.5 Integraal samenwerken en organiseren

Het vraagt integraal denken en doen om de ambitie en de benodigde maatregelen in Groningen tot wasdom te brengen. Het overstijgt beleidsportefeuilles en eigendommen. Het belang van coördinatie in beheer en onderhoud als ook het in samenhang doorontwikkelen van het waterrecreatieve aanbod is al eerder genoemd. Op dit moment is er geen partij in Groningen die structureel samenwerking initieert of daar een voortrekkersrol in vervult.

In de samenwerking dienen de volgende partijen positie te krijgen en te nemen.

- Waterschappen
- Provincie

- Gemeenten
- Ondernemers
- Gebruikersgroepen
Vanwege het multidisciplinaire vraagstuk vraagt dit vanuit overheidspartijen een vertegenwoordiging van meerdere disciplines. Naast de medewerkers van het beleidsterrein vrijetijdseconomie ook representatie van afdelingen als beheer & onderhoud en verkeer en vervoer of natuurontwikkeling.

De vorm van samenwerking vraagt nadere uitwerking. Om het slagvaardig aan te pakken, verdient het de aanbeveling om te starten met:

1. Met de eerdergenoemde partijen een Waterrecreatie tafel initiëren waar afstemming is met betrekking tot waterrecreatieve onderwerpen. Hier worden besproken en afspraken gemaakt over zowel de korte termijn acties als aanpak van acute knelpunten en keuzes voor slimme en praktische optimalisaties (laaghangende fruit) als de lange termijn aanpak en verbeterpunten.
2. Voor ieder vaarcircuit een werkgroep formeren met de belanghebbenden en verantwoordelijken om in co-creatie het betreffende circuit op orde te brengen.
3. 'Werk-met-werk-maken'; beheer van vaarwegen is een kostbare aangelegenheid en zal nooit uit de budgetten toerisme & recreatie gefinancierd kunnen worden. Dat is ook niet reëel gezien het meervoudige gebruik dat er op rust (waterhuishouding, vervoer, natuur, landschap, etc.). Het verbeteren van deze verbindingen vraagt om aansluiting bij/afstemming met beheerprogramma's van andere diensten.

3.6 Basis waterrecreatieve netwerk met gebruikersgroepen

In het kaartbeeld op de volgende pagina is het waterrecreatieve netwerk van Groningen met de prioritaire hoofdvaarroutes in (dikkere) kleur weergegeven. In het kaartbeeld staan zowel de verbindings- en ontsluitingswateren als de belangrijkste doelgroepen in de vaargebieden.

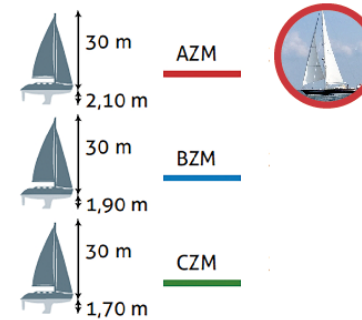
De vaarwegen die onderdeel zijn van het landelijke Basisrecreatietoervaartnet (BRNT) staan in de gangbare kleurcodering weergegeven. Aanvullend zijn voor Groningen belangrijke waterrecreatieve gebruikers benoemd en in het kaartbeeld weergegeven.

De verschillende waterrecreatieve doelgroepen staan hiernaast benoemd. Dat zijn de doelgroepen die door het BRTN worden onderscheiden met daarnaast een symbolische foto. Waterrecreatief gebruik kent echter nog veel meer gebruikersgroepen. Deze variëren van vissen, schaatsen, tot kanoën en fietsen langs het water. Die zijn onder de categorie 'overige watergebruikers' gerangschikt. De symbolen uit deze agenda zijn ook bij andere kaarten weergegeven.

Nadere detaillering van doelgroepen en vaargebieden staat in bijlage 2 en 3 beschreven.

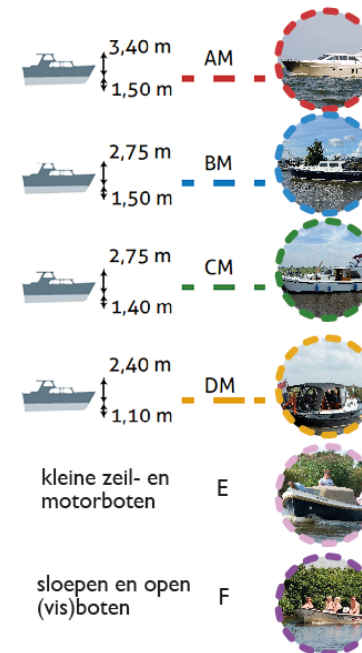
Zeil- en motorbootroutes

Categorie



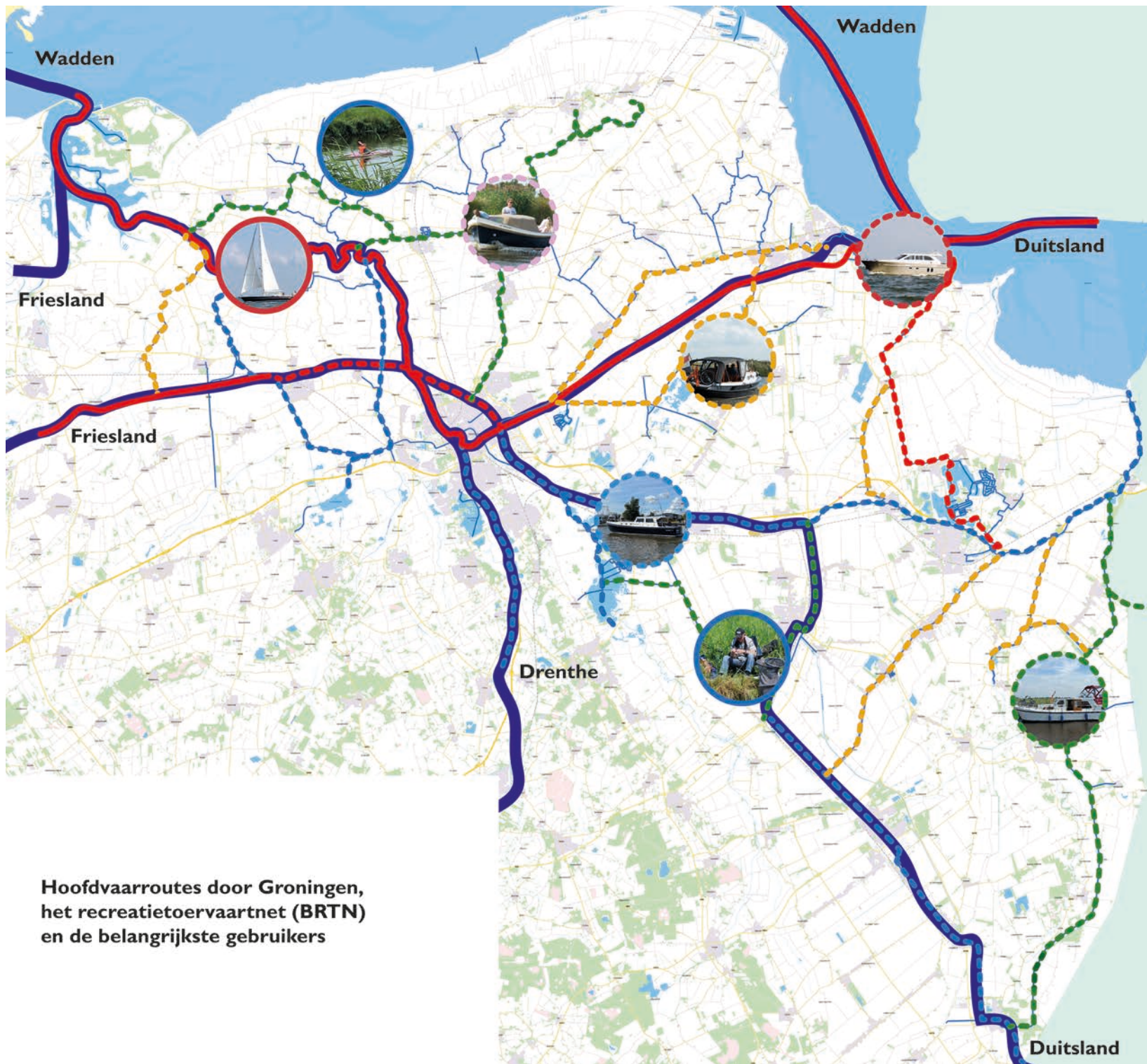
Motorbootroutes

Categorie



Overige watergebruikers:





Hoofdvaarroutes door Groningen, het recreatietoevervaartnet (BRTN) en de belangrijkste gebruikers

Overzicht watergebruikers

- zeilboot (30m - 2,10m) 
- motorboot AM (3,40-1,50m) 
- motorboot BM (2,75-1,50m) 
- motorboot CM (2,75-1,40m) 
- motorboot DM (2,40-1,10m) 
- kleine zeil- en motorboten E 
- sloepen en open (vis)boten F 
- spelenvaren en zwemmen 
- vissen 
- jeugdzeilen 
- recreatief zeilen 
- schaatsen 
- kanoën 
- verblijf aan het water 
- fietsen langs het water 



BIJLAGEN



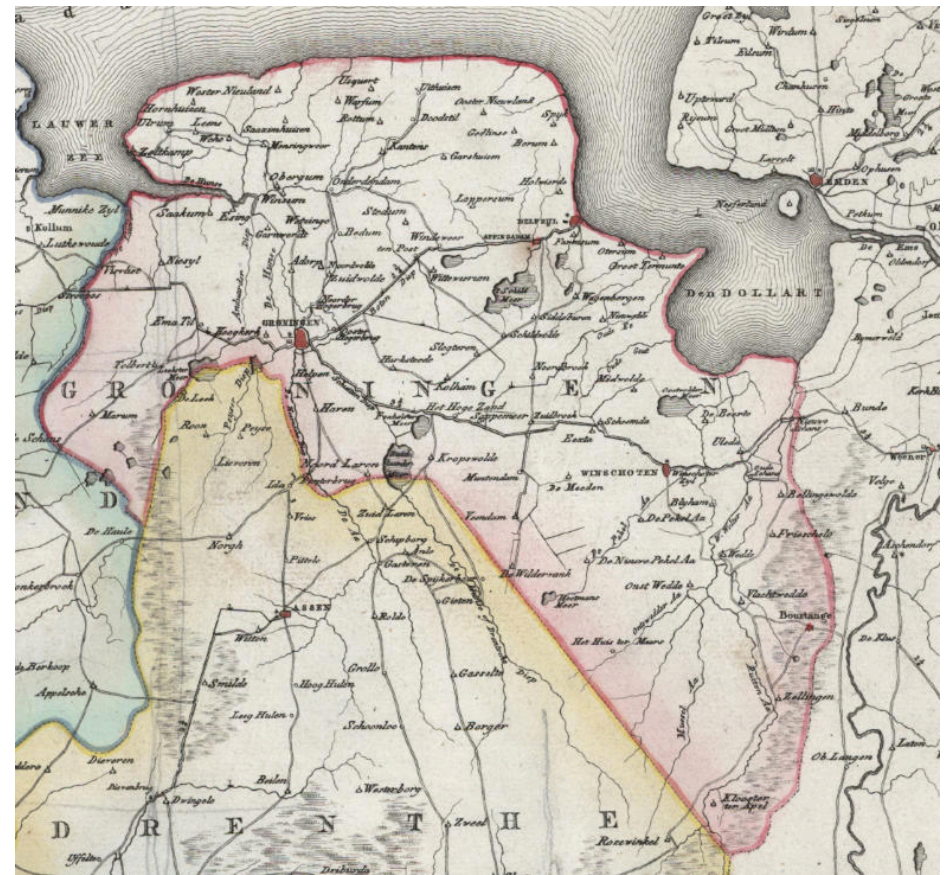
1 Context

1.1 Historische context

Groningen is van oudsher dooraderd met water. Ingeklemd tussen het Drents plateau en de kleilanden van de Waddenkust waren Groningers altijd in de weer met het water. Om de zee buiten te houden en het overtollige water kwijt te raken werden kaden en dijken aangelegd, watergangen gegraven en zijlen (sluizen) gebouwd. Maar ook vormde het water een belangrijke infrastructurele pijler. Om goederen te vervoeren en handel te drijven werd veelvuldig gebruik gemaakt van de waterwegen en waren in de 19^e eeuw de meeste steden en dorpen vooral via het water bereikbaar.

Rond het water ontwikkelde in Groningen veel maritieme bedrijvigheid, met name rond scheepsbouw en visserij. Deze historie en verbondenheid met het water is nog zichtbaar in de vele kleinschalige maritieme musea. Maar het belang en de aanwezigheid van water is vooral ook nu nog zichtbaar in het Groningse landschap door de vele 'diepen', kanalen, vaarten en meren. Grote delen van Groningen beschikken nog steeds over een fijnmazig stelsel van waterwegen die bepalend zijn in het cultuur-historische landschap.

Buiten de hoofdvaarwegen is het water zijn transportfunctie voor een groot gedeelte kwijtgeraakt aan vervoer over land. Daar is een toeristisch-recreatieve functie voor in de plaats gekomen. Niet alleen op en over het water maar ook vooral aan het water. De waterwegen vormen vaak de pijlers voor de toeristische-infrastructuur voor wandelen en fietsen.



Bron: Topotijdreis 1825



1.2 Beleidsmatige context; landelijk beleid

Voor waterrecreatie wordt er sinds enkele decennia geen beleid meer gemaakt op rijksniveau. Het ministerie van I&M en RWS zijn nog wel via bestuurlijke afspraken gecommiteerd aan de uitvoering van het landelijke basistoervaartnet, het BRTN. In de Basisvisie Recreatietoervaart Nederland 2015 – 2020 staan afspraken en ambities om het net van Nederlandse bevaarbare wateren te behouden en verder te ontwikkelen als één aantrekkelijk, gedifferentieerd en samenhangende recreatietoervaartnet. Voor Groningen zijn de volgende ambities en kansen benoemd in de basisvisie:

Ambities

De lange termijn ambitie bestaat om het Mensingeweersterloopdiep, de Hoornse vaart en het Hunsingokanaal (traject Zoutkamp-Winsum) op te waarderen van de categorie DM naar de categorie CM. De schakel Oost-Groningen-Ems (Dld) kan de uitwisseling van scheepvaart tussen Nederland en Duitsland stimuleren. Wanneer de zeekering op de schop gaat kan via het principe 'werk met werk' ook de Robbengatsluis worden vergroot. Hiermee wordt tevens het Lauwersmeergebied aantrekkelijker gemaakt als recreatie/toeristisch verblijfsgebied.

Kansen

- In het Lauwersmeergebied wil de provincie de groei van toerisme en recreatie stimuleren om de economische potenties beter te benutten.
- Veenkoloniën: behoud van de kanalen- en wijkenstructuur en de kansen voor de waterrecreatie beter benutten.
- Inventarisatie en zo mogelijk verbetering van de afstemming van de route gebonden waterrecreatie in Groningen, Fryslân en Drenthe.
- Verdere harmonisatie en eventuele uitbreiding van de brug- en sluisbediening.
- Uitbreiding van het aantal voorzieningen (onder andere voor de kanosport).
- Meer samenwerking in het vaarwegbeheer tussen provincie-waterschap-gemeente.



Vaarweg nr.	Vaarweg naam	BRTN 2008-2013	BRTN 2015-2020	Toelichting	Status
GR-a	Mensingeweersterloopdiep, Hoornse Vaart en Hunsingok (ect Zoutkamp-Winsum)	DM	CM	Opwaarderen naar CM	Lange termijn
GR-b	1005 Nieuwe Kanaal	AM	AM (dieptebeperking)	Noordelijke ontsluiting Oldambtmeer richting Termunterzijldiep	Uitgevoerd
GR-c	Nieuw Nieuwe vaarweg	n.v.t.	CM	Wens verbinding Groningen richting Duitsland	Lange termijn

- Het verder ontwikkelen van het marengedebied voor waterrecreatie.
- Koppelkansen Deltaprogramma en Hoogwaterbeschermingsplan.
- Koppelkansen ontwikkeling groen-blauwe dooradering Groningen Centraal.

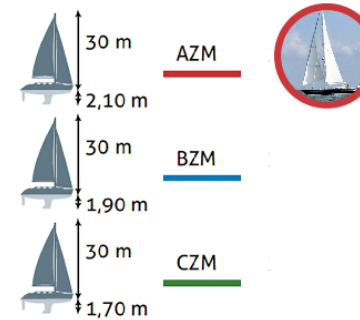
Het BRTN werkt met vaarwegclassificaties. De classificatie bepaald op basis van de doorvaartmaten van de schepen de minimale te hanteren brughoogten en vaarwegdiepten. De hiernaast afgebeelde classificatie betreft degene gehanteerd in de Basisvisie Recreatietoervaart Nederland 2015 – 2020. Aanvullend op deze classificatie wordt bijvoorbeeld in Friesland aanvullend gewerkt met een E en F klasse met bijbehorende maatvoering voor hoogtes en vaarwegdieptes; klasse E (2m – 1m) en klasse F (1,50 m – 0,80m).

Soms wordt ook nog gesproken over G klasse: dit betreffen kano's en SUP en surfboards. Waarbij geen minimale maatvoering hoort maar het vooral betrekking heeft op toegankelijk voor deze klasse.

Kanttkening die gemaakt wordt bij het BRTN is dat deze niet alles vastlegt en regelt wat van belang is voor recreatioervaart. Daarvoor wordt verwezen naar de Richtlijnen Vaarwegen van Rijkswaterstaat. Deze richtlijnen sluiten niet altijd goed aan waar in dagelijkse praktijk mee te maken krijgt zoals bijvoorbeeld bij natuurvriendelijke oevers. Daarnaast zetten de richtlijnen soms juist ook soms aan tot overdimensionering omdat een recreatievaartuig als klein beroepsvaartuig benaderd wordt. Dit resulteert in vrij ruime richtlijnen waardoor bestaande vaarwegen niet voldoen aan de richtlijnen, maar wel interessant zijn en potentie hebben voor recreatievaart. In de bijlage van de Startnotitie Masterplan Vaar- en waterrecreatie in Groningen opgesteld door het Regioteam Groningen en Drenthe van het Watersportverbond is een voorzet (met uitgebreide toelichting) gegeven voor passende maatvoering in Groningen.

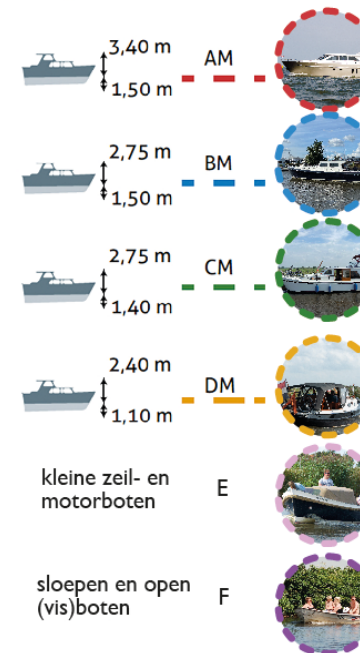
Zeil- en motorbootroutes

Categorie



Motorbootroutes

Categorie



Overige watergebruikers:



1.3 Beleidsmatige context: provinciaal beleid

In de Toerisme-Visie Provincie Groningen (Kaderstellende notitie 2016-2020) is het provinciaal toeristische beleid verwoord. De ambitie luidt om het 'Groninger 'goud' (grote diversiteit aan cultuur, landschappen en natuur) de komende jaren samen met de toeristisch-recreatieve sector en andere belanghebbenden te kapitaliseren.

Voor de recreatieve vaarwegen staat vermeld: 'Het grootste deel van de Groningse vaarwegen maakt deel uit van het landelijke basistoervaartnet. Dit net willen wij in stand houden en verder verbeteren. Leidraad hiervoor is de landelijke Basisvisie Recreatietoervaart Nederland (BRTN) 2015-2020. Wij leggen het accent op de uitbreiding van (aanleg-)voorzieningen en het ontwikkelen van thematische routes en niet op de lange termijn ambities uit de BRTN'. De Provincie ondersteunt ook het MKB, waaronder de ondernemers in de waterrecreatie, met een toeristisch fonds en facilitering van verschillende ontwikkelingen.

Voor de komende tien jaar wordt er gewerkt aan een nieuwe kadernota Toerisme. In de startnotitie zijn drie ambities verwoord:

1. Gronings DNA

Onze eerste ambitie is om het Groningse DNA, onze eigenheid, beter zichtbaar maken in het toeristisch aanbod van de provincie Groningen en Nederland.

2. Groei werkgelegenheid

Onze tweede ambitie is een forse relatieve groei van de werkgelegenheid in de Groningse vrijetijdsector.

3. Versterken ondernemerschap

Onze derde ambitie is het versterken van gastvrij, innovatief en duurzaam ondernemerschap.

Een van de accenten die voor de kadernota is geformuleerd is meer aandacht voor waterrecreatie en de organisatiegraad in de waterrecreatieve sector met de partners die daarin actief zijn.

provincie groningen zoek

CORONACRISIS
Lees in het [dossier](#) over onze aangepaste dienstverlening. Vanaf 1 juli is voor ondernemers de [subsidieregeling](#) voor coronamaatregelen beschikbaar.

Foto: Anton Steenbergen

Nieuws > Werken bij de provincie > Varen in Groningen > Inspraak Knijpsbrug >

- > **Actueel**
Nieuws, vergaderschema, besluitenlijsten, bekendmakingen.
- > **Vergunningen**
Vergunningen en ontheffingen op het gebied van milieu, natuur en vervoer.
- > **Beleid en documenten**
Coalitieakkoord, Omgevingsvisie, begroting, kaarten en documenten.
- > **Subsidies**
Subsidies op het gebied van natuur, cultuur, energie, wonen, welzijn en ondernemen.
- > **Projecten**
Projecten op het gebied van natuur, landschap, infrastructuur en woningbouw.
- > **Dossiers**
Gebundelde informatie over coronacrisis, gaswinning, stikstof, energietransitie en natuur.

Contact met de provincie
Hebt u een vraag, een klacht, wilt u een Wob-verzoek doen of iets melden? Neem dan contact met ons op. [Contact >](#)

- > **Bestuur en organisatie**
Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, Jongerenadviesraad, ambtelijke organisatie, vacatures.
- > **Over Groningen**
Identiteit, geschiedenis en kerncijfers van de provincie en rondleidingen door het provinciehuis.

Voornaamste indicatoren van het nieuwe beleid zijn ‘aandeel in de werkgelegenheid van toerisme’ en ‘de mate waarin toerisme wordt geassocieerd met het imago van de provincie Groningen’.

1.4 Beleidsmatige context: beheer vaarwegen

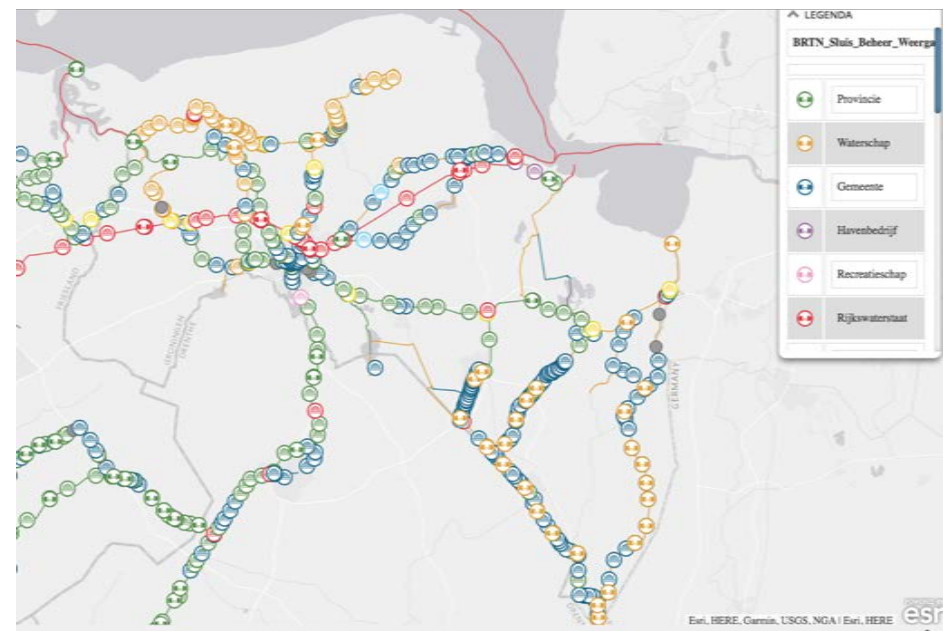
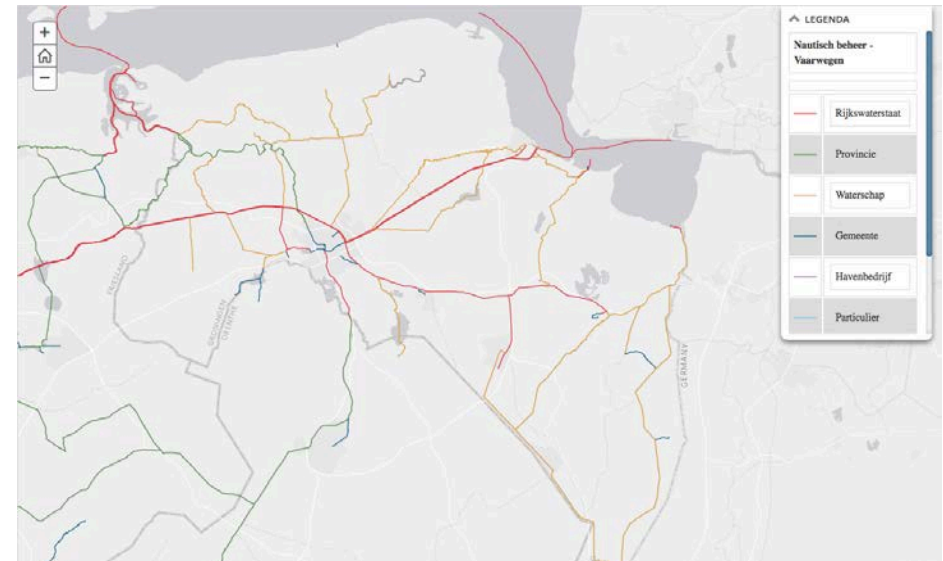
Provincie Groningen onderkent in haar beleid het belang van toerisme en de waterrecreatie daarbinnen als een belangrijke economische activiteit. De provincie onderschrijft de uitgangspunten van de BRTN 2015-2020. De diverse recreatievaartklassen voor provinciale vaarwegen worden in deze nota als streefbeeld en verplichting overgenomen. Indien de vaarweg hoofdzakelijk door recreatievaart wordt gebruikt, worden de minimale doorvaarthoogte en -breedte uit de BRTN 2015-2020 gehanteerd.

Ten aanzien van de recreatievaart zijn vanuit beleidsmatig standpunt de spitsuursluitingen acceptabel. Ook op Staande Mastroutes zullen spitsuursluitingen mogelijk zijn. Door verbetering van de infrastructuur en betere verkeersbegeleiding en door optimalisering van het vaarweggebruik zal de recreatievaart op termijn zodanig op de spitsuursluitingen moeten kunnen anticiperen dat deze geen hinder meer vormt.

Zeker in het toeristisch seizoen vindt veel interactie plaats tussen beroeps- en recreatievaart. Om dit in goede banen te leiden, ondersteunt de provincie het initiatief ‘Varen doe je samen’. Door goede informatie en aanbevelingen wordt getracht de risico’s te beperken die ontstaan wanneer beroeps- en recreatievaart elkaar tegenkomen.

Knelpunt bodemdaling

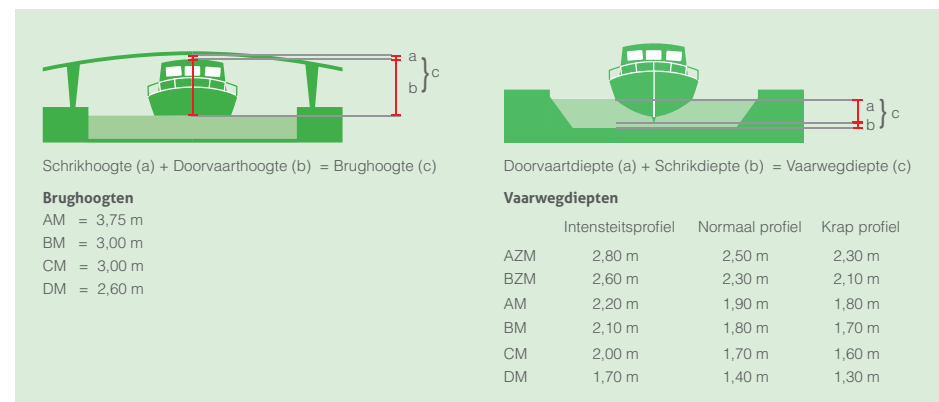
Effecten van bodemdaling op openingsfrequenties van bestaande beweegbare bruggen zijn onvoldoende bekend (actiepunten 7). (Bron: Provincie Groningen, 2020. Nota Beheer provinciale vaarwegen (2011-2020). Het Watersportverbond heeft inmiddels meer beeld over de effecten en luidt de noodklok in deze. Naast de provincie zijn gemeenten en waterschappen verantwoordelijk voor het beheer



van vaarwegen. Bij vaarwegbeheer wordt onderscheid gemaakt tussen 'bakbeheer'; het bevaarbaar houden van de vaarweg voor scheepvaart en het 'nautisch beheer'; dit betreft de verkeersregels en veiligheid van varen op het water. In Groningen is het vaarwegbeheer sterk versnipperd over verschillende partijen. Met name het 'bakbeheer': het zorgen voor een adequate infrastructuur en het aanhouden van de afgesproken maatvoering (diepte, hoogte, breedte van vaarwegen) en onderhouden van kunstwerken en sluisen. Deze versnippering leidt tot zeer wisselende kwaliteit van de vaarwegen in Groningen. De kaarten op de vorige pagina zijn ook online te bekijken via: [de BRTN Viewer van vaarwegbeheer](#)

1.5 Lokale dynamiek

Toukomst is een initiatief vanuit het Nationaal Programma Groningen, een samenwerkingsverband tussen Rijk, Provincie en gemeenten om verbindingen te leggen tussen ideeën, partijen en geld. In Toukomst zijn inwoners gevraagd ideeën in te dienen voor beter wonen, leven en werken in Groningen. In de ingediende ideeën en plannen zijn opvallend veel gerelateerd aan water. Daarbij betrof het niet alleen plannen en ideeën gerelateerd aan toervaart. Maar juist ook ideeën die het belang en de kracht van water benadrukten in relatie met het landschap, de cultuurhistorie en kunst al dan niet gekoppeld aan economische kansen of versterken van de leefbaarheid.



Kracht van het Groninger landschap

27. Diepen en maren: van Stad tot Wad

Diepen en maren staan aan de basis van Groningen. Ooit verbonden ze dorpen en steden met elkaar, maar ook met de wereld. Versterking en herstel van deze historische waterlopen biedt...

[Bekijk dit project](#)

151x beoordeeld

Kracht van het Groninger landschap

Wad als werelderfgoed

23. 't Wad tot Stad

Het cultuurlandschap rondom het Reitdiep behoort tot het oudste van Europa en verbindt de mooiste plekken van Groningen. Dit willen we behouden én toekomstbestendig maken. Samen zoeken we naar vernieuwende...

[Bekijk dit project](#)

267x beoordeeld

Kracht van het Groninger landschap

22. Van Aa naar Zee

In het grootste natuurgebied van Nederland ontbreekt een cruciale schakel: de natuurlijke overgang tussen zoet en zout. Van Aa naar Zee herstelt dit op de beste plek: waar de Westerwoldse...

[Bekijk dit project](#)

349x beoordeeld

Gastvrij Groningen

41. Parels van Westerwolde gaan glanzen

Toerisme en recreatie bieden kansen voor Westerwolde. Met dit plan verhogen we de inkomsten en vergroten we de werkgelegenheid. Daarvoor is het belangrijk om ontwikkelingen te laten doorgroeien die al...

[Bekijk dit project](#)

151x beoordeeld

Kracht van het Groninger landschap

21. Masterplan vaarwater verbindt Groninger land

Meer toegankelijke vaarwegen bieden grote kansen voor het verhogen van de kwaliteit van de leefbaarheid en woon-leefomgeving van alle Groningers. Herontwikkeling van onze historische waterwegen en het verbinden met fiets-...

[Bekijk dit project](#)

319x beoordeeld

Meer kunst en cultuur in het Ommeland

4. DE BARST: hét openluchttheater

Aan de rand van het Schildmeer verrijst uit de gebarsten Groninger bodem het grootste openluchttheater van ons land. De natuurlijke tribune tegen de heuvel biedt plaats aan meer dan vijfduizend...

[Bekijk dit project](#)

477x beoordeeld



2. Aanbod; aanwezige en potentiële kwaliteiten

2.1 Vaarwegen en kunstwerken

Provincie Groningen heeft aan vaarwegen ongeveer 100 km in eigendom en beheer met de volgende voorzieningen:

- 1 loswal
- 27 steigers
- 56 meldpunten recreatievaart
- 6 wacht- en ligplaatsen beroepsvaart
- 24 wacht- en ligplaatsen recreatievaart
- 136 stuks boeien voor de betonnening
- ca. 590 borden

Verder heeft de provincie de nodige kunstwerken in bezit en beheer:

- Sluizen (schutsluizen): 6 stuks
 - Schutsluiscomplex Lauwersoog: 1 sluis, brug, bedieningsgebouw, voorhavens en steigers
 - Vaste kunstwerken: 75 vaste bruggen, 14 fietsbruggen; 64 viaducten, 33 onderdoorgangen, ca. 600 duikers
 - Beweegbare bruggen: 48 stuks
- (Bron: Provincie Groningen, 2016. Meerjarenprogramma Beheer en onderhoud provinciale infrastructuur 2017-2020).

Zoals eerder genoemd zijn naast de provincie gemeenten en waterschappen eigenaar van de vaarwegen. Deze zijn niet kwantitatief te benoemen maar naast weergegeven kaart geeft een overzicht van de vaarwegen in Groningen.





Veel bruggen in de loop der jaren zijn in eigendom en beheer overgedragen aan gemeenten. Niet alle gemeenten beschikken over de middelen deze bruggen goed te onderhouden of te vervangen indien nodig zo blijkt uit de gevoerde gesprekken.

De versnippering van beheer van kunstwerken maakt ook dat Groningen geen eenduidig bedieningsregime kent. Of en hoe de brug of sluis bediend wordt is afhankelijk van de beheerder en veelal de financiële positie van die beheerder. Daarnaast kent Groningen veel zelfbedieningsluizen en bruggen. Ook hier is geen eenduidig systeem voor in de provincie.

2.2 Jachthavens en aanlegvoorzieningen

Er bestaat geen overzicht van jachthavens en aanlegvoorzieningen in Groningen. Op basis van de Groningen provincievaart, de havengids en de ANWB-waterkaart en Almanak is de inschatting gemaakt dat in Groningen circa 50 havens zijn. Deze havens variëren van full-service jachthavens, gemeentehavens en dorps havens met beperkte voorzieningen. Naast de havens kent Groningen nog diverse aanmeermogelijkheden in kleinere dorpen. Dit betreffen vaak kades of steigers in beheer bij lokale partijen zonder of met beperkte aanvullende voorzieningen. In de provincie Groningen zijn 4 jachthavens met een Blauwe Vlag (internationale milieuonderscheiding). In 2020 telde Nederland 128 jachthavens en 52 stranden met een Blauwe Vlag.

2.3 Thema's, routes en vaarcircuits

De volgende routes worden aangeboden via internet, apps en andere media door Routebureau Groningen en www.tasmanroutes.nl (met een *):

1. Vaarroute lange dagtocht Groningen-Aduarderzijl 35 km
2. Vaarroute korte dagtocht Groningen-Aduarderzijl: 33 km
3. Vaarroute meerdaagse tocht Groningen-Onderdam: 43 km
4. Schildmeer-Damsterdiep, 40 km





5. Euregioroute*: 210 km
6. Graanroute*: 63 km
7. Kapiteinshuisroute*: 33 km
8. Scheepsbouwroute*: 95 km
9. Hanzeroute*: 48 km
10. Pounamuroute*: 71 km. Akkrum – Groningen
11. Hanzeroute* (alleen op www.tasmanroutes.nl), 47 km
12. Veenvaarroute* (alleen op www.tasmanroutes.nl), 226 km

RoutAbel (voorheen Abellife) heeft in opdracht van HISWA en verschillende samenwerkende watersportondernemers verschillende vaarroutes ontwikkeld.

1. Zoutkamp – Wad'n erfgoed (vaarroute 1 Groningen), 44 km
 2. Zoutkamp – Strijd tegen het water (vaarroute 2 Groningen), 75 km
 3. Kropswolde – Veenvakoloniën (vaarroute 3 Groningen), 54 km
 4. Scheemda – Grensland vestingland (vaarroute 4 Groningen), 104 km
 5. Steendam – (ver)Borgen (vaarroute 5 Groningen), 40 km
 6. Midwolda – Graanrepubliek (vaarroute 6 Groningen), 36 km
 7. Haren – Hanze en handel (vaarroute 7 Groningen), 135 km
 8. Lauwersoog – Er is meer! (vaarroute 8 Groningen), 221 km
- Alle routes starten bij een watersportbedrijf.

Verschiede watersportondernemers verzorgen daarnaast hun eigen (kleinere) routes voor hun gasten dan wel huurder van boten. Een voorbeeld daarvan: Huninga's Watersport (Midwolda):

- Vaarroute Rondje Meerland; het Oldambtmeer, door woonwijken van Blauwestad en om het schiereiland Meerland
- Vaarroute Rondje Blauwestad; het Oldambtmeer en door woonwijken van Blauwestad
- Vaarroute Rondje Oldambt; het Oldambtmeer, het Winschoterdiep, het Termunterzijldiep en de Blauwe Passage





Zoutkamp - Wad'n Erfgoed! (Vaarroute 1 Groningen)



START ROUTE



Use Code



Costs: free
Length: 44.10 km

Description

STARTPUNT: Haven Hunzegat of Binnenhaven in Zoutkamp
BOOTVERHUUR: Bootverhuur Lauwers (je start dan in Lauwerzijl)
DOORVAARTHOOGTE: max 2,5 meter
AANTAL VAARDAGEN: 2
LENGTE BOOT: max 10 meter
ZELFBEDIENING: Brug bij Pieterzijl. Zelfbedieningsleutel ophalen/inleveren: Toeristisch
Informatiepunt Waddeland in Zoutkamp of Jachthaven De 4 Elementen in Stroobos.
OVERNACHTEN: Halverwege bij jachthaven/camping De 4 Elementen in Stroobos of bij camping De Rousant in Zoutkamp.

Zoutkamp - Strijd tegen het water (vaarroute 2 Groningen)



START ROUTE



Use Code

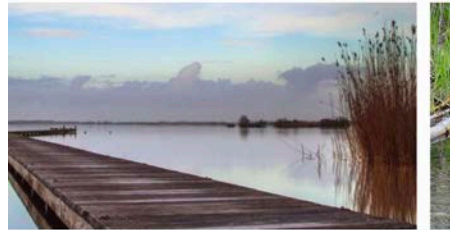


Costs: free
Length: 74.63 km

Description

STARTPUNT: Haven Hunzegat of Binnenhaven in Zoutkamp
BOOTVERHUUR: Bootverhuur Lauwers (je vaart dan vanuit Lauwerzijl naar Zoutkamp)
DOORVAARTHOOGTE: max. 2,4 meter
AANTAL VAARDAGEN: 2 of 3
BEGELEIDE VAART: Door de stad Groningen (duur max. 2,5 uur) en in het Boterdiep
ZELFBEDIENING: Sluizen in Boterdiep en Winsummerdiep. Zelfbedieningsleutel niet nodig.
OVERNACHTEN: De jachthavens in Zoutkamp, Electra (met camping), Aduarderzijl (met camping), Garnwerd, stad Groningen, Onderdendam (met camping), Winsum (met camping)

Kropswolde - Veenkoloniën (vaarroute 3 Groningen)



START ROUTE



Use Code



Costs: free
Length: 53.72 km

Description

STARTPUNT: Allround Watersport Meerwijk in Kropswolde
BOOTVERHUUR: Jachthaven Meerzicht en De Bloemert in Midlaren en De Rietzoom in Kropswolde
DOORVAARTHOOGTE: max 2,9 meter
AANTAL VAARDAGEN: 2 of 3
BEGELEIDE VAART: Traject Zuidlaardermeer tot Bareveld (4 x per dag, de 1e vertrekt om 08.00 uur) en van Bareveld door het Oosterdiep t/m sluis Veendam
ZELFBEDIENING: Nee
OVERNACHTEN: Allround Watersport Meerwijk, camping Annerevenschekanaal, passantenhaven Annermond, overnachtingssteiger in Bareveld (geen voorzieningen), passantenhavens in Veendam, Zuidbroek en in Sappemeer (geen voorzieningen) en camping Meerwijk

Scheemda - Grensland, vestingland (vaarroute 4 Groningen)



START ROUTE



Use Code



Costs: free
Length: 104.04 km

Description

STARTPUNT: Jachthaven Scheemda
BOOTVERHUUR: Bootverhuur Blauwestad (vaar dan vanaf het Oldambtmeer richting Winschoten en pak daar de route op)
DOORVAARTHOOGTE: max 2,5 meter
AANTAL VAARDAGEN: 5-7
BEGELEIDE VAART: In het Ter Apelkanaal, Stadskanaal en Oosterdiep
ZELFBEDIENING: Bruggen en sluizen in Ruiten Aa-kanaal (te bedienen tussen 08.00 en 20.00 uur) en in B.L. Tijdenskanaal. Zelfbedieningsleutel ophalen/inleveren: o.a. bij de jachthavens Winschoten en Blauwestad, VVV's aan de route en diverse brugwachters.
OVERNACHTEN: Jacht-/passantenhavens in Scheemda,



Steendam - (ver)Borgen (vaarroute 5 Groningen)



START ROUTE



Costs: free
Length: 40.34 km

Description

STARTPUNT: Jachthaven/camping De Otter in Steendam
BOOTVERHUUR: Jachthaven/camping De Otter in Steendam
DOORVAARTHOOGTE: max 2,35 meter
AANTAL VAARDAGEN: 2
ZELFBEDIENING: In Afwateringskanaal van Duurswold, Slochterdiep en Damsterdiep. Zelfbedienings sleutel ophalen/inleveren: o.a. VVV Appingedam, Sluis Oosterdijkshornerverlaat (Ten Boer), fam. Tichelaar (Garmerwolde), Haven Groninger Motorbootclub en Watersportcentrum Oosterhaven (Groningen).
OVERNACHTEN: Jachthaven/camping De Otter of Jachthaven Boei 12 in Steendam, jachthaven in Slochteren, Oosterhaven in Groningen (wel van de route af), camping De Banjer in Ten Post (sloep), minicamping El Milagros in Wirdum (sloep), camping Ekenstein in Appingedam en jachthaven Appingedam.

Midwolda - Graanrepubliek (vaarroute 6 Groningen)



START ROUTE



Costs: free
Length: 35.60 km

Description

STARTPUNT: Jachthaven Midwolda
BOOTVERHUUR: Bootverhuur Blauwestad
DOORVAARTHOOGTE: max 2,5 meter
AANTAL VAARDAGEN: 1 of 2
ZELFBEDIENING: De bruggen en sluisen in Blauwe passage en Termunterzijldiep. Zelfbedienings sleutel (€ 35,00 borg) ophalen/inleveren: bij de jachthavens Winschoten en Midwolda.
OVERNACHTEN: Jachthavens in Midwolda, Scheemda, Winschoten, Reiderhaven Beerta en Havenkwartier Blauwestad en campings in Midwolda.

Haren - Hanze en handel (vaarroute 7 Groningen)



START ROUTE



Costs: free
Length: 134.64 km

Description

NB: Deze route is alleen geschikt voor kajuitboten (i.v.m. overnachten).

STARTPUNT: Jachthaven Zuidwesthoek in Haren
BOOTVERHUUR: Jachthaven Zuidwesthoek en Bootverhuur Blauwestad
(Je start dan vanaf het Oldambtmeer)
DOORVAARTHOOGTE: max 2,5 meter
AANTAL VAARDAGEN: 6 of 7
SLUISBREEDTE: 4 meter
BEGELEIDE VAART: Traject Zuidlaardermeer tot Bareveld (4 x per dag, de 1e vertrekt om 08.00 uur) en van Bareveld door het Oosterdiep t/m sluis Veendam
ZELFBEDIENING: In Blauwe passage, Afwateringskanaal van Duurswold en het Slochterdiep. Zelfbedienings sleutel ophalen/inleveren: o.a. bij Haven Groninger Motorbootclub, Watersportcentrum Oosterhaven (Groningen), brugwachters Kielwindeweer, de jachthavens Winschoten en Midwolda en havenmeester Termunterzijl
OVERNACHTEN: Jachthaven Zuidwesthoek, Allround Watersport Meerwijk, camping Annerveenschekanaal, passantenhaven Annermond, overnachtingssteiger in Bareveld, passantenhavens in Veendam, Jachthaven/camping De Otter of Jachthaven Boei 12 in Steendam, jachthaven in Slochteren, Oosterhaven in Groningen, jachthaven Appingedam, Jachthavens in Midwolda, Scheemda, Winschoten, Reiderhaven Beerta en Havenkwartier Blauwestad en campings in Midwolda

Lauwersoog - Er is meer! (vaarroute 8 Groningen)



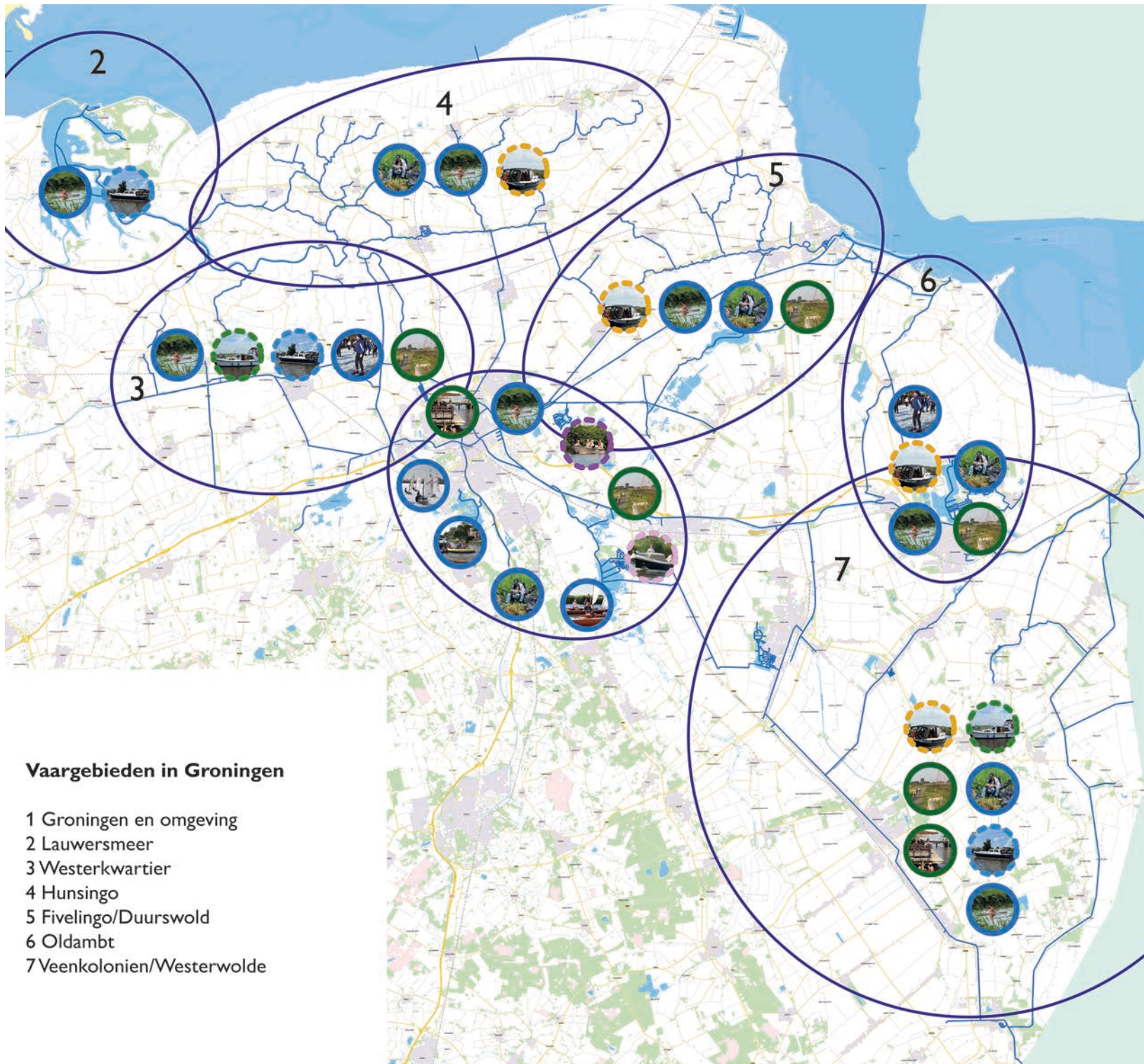
START ROUTE



Costs: free
Length: 220.51 km

Description

STARTPUNT: Jachthaven Noordergat in Lauwersoog
BOOTVERHUUR: Restaurant Suyderoogh in Lauwersoog of Waddeninzicht in veerhaven Oostmahorn
DOORVAARTHOOGTE: max 2,4 meter
AANTAL VAARDAGEN: een week
BEGELEIDE VAART: Door de stad Groningen (duur max. 2,5 uur), het traject Zuidlaardermeer tot Bareveld (start 08.00 uur), van Bareveld door het Oosterdiep t/m sluis Veendam en in het Boterdiep
ZELFBEDIENING: In Blauwe passage, Afwateringskanaal van Duurswold, Slochterdiep, Boterdiep en Winsummerdiep. Zelfbedienings sleutel ophalen/inleveren: o.a. bij Haven Groninger Motorbootclub, Watersportcentrum Oosterhaven (Groningen), brugwachters Kielwindeweer, de jachthavens



Overzicht watergebruikers

zeilboot
(30m - 2,10m)



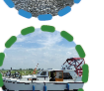
motorboot AM
(3,40-1,50m)



motorboot BM
(2,75-1,50m)



motorboot CM
(2,75-1,40m)



motorboot DM
(2,40-1,10m)



kleine zeil- en
motorboten E



sloepen en open
(vis)boten F



spelenvaren
en zwemmen



vissen



jeugdzeilen



recreatief zeilen



schaatsen



kanoën



verblijf aan het water



fietsen langs het water



Vaargebieden in Groningen

- 1 Groningen en omgeving
- 2 Lauwersmeer
- 3 Westerkwartier
- 4 Hunsingo
- 5 Fivelingo/Duurswold
- 6 Oldambt
- 7 Veenkolonien/Westerwolde



2.4 Vaargebieden

Naast routes en vaarcircuits onderscheidt het Regioteam Groningen en Drenthe van het Watersportverbond zeven vaargebieden in Groningen. De vaargebieden zijn ingedeeld op basis van een combinatie van geografische (oud staatkundige indeling), landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken als ook geschiktheid voor type schepen en gebruik door vaarrecreanten. Door de combinatie van deze variabelen geven deze vaargebieden een interessant overzicht en beeld van de diversiteit van het waterrecreatieve aanbod in Groningen en de mogelijke koppelkansen van het vaarwegennetwerk in de brede toeristische productontwikkeling.

In de 'startnotitie Masterplan Vaarwater verbindt Groninger land' (opgesteld door het Regioteam Groningen en Drenthe van het Watersportverbond) in het kader van Toukomst staat een uitgebreide beschrijving van de vaargebieden met eveneens kansen en knelpunten als ook een opzet voor een masterplan met kostenraming. Hieronder een korte weergave van de vaargebieden.

1. Groningen en omgeving

De stad Groningen vormt het kruispunt van waterwegen in Groningen. Vrijwel alle hoofdvaarwegen gaan via Groningen. Met vaarwegen tot in het centrum maakt dit de stad Groningen tot een logische en aantrekkelijke pleisterplaats voor de waterrecreant die op een meerdaagse tocht is. De stadse dynamiek is tevens aantrekkelijk voor het ondernemen van dagtochten. De nabijgelegen meren bieden veel potentie in combinatie met de stad maar zijn niet of lastig bereikbaar.

2. Lauwersmeer

Het Lauwersmeer heeft bijzondere kwaliteiten. Enerzijds biedt het Nationaal Park een bijzonder natuurlijk decor als ook de mogelijkheid voor grotere (zeil)jachten om te varen. Daarbij is Lauwersmeer de toegangspoort naar de Waddenzee en een belangrijke verbindingroute naar Noordoost Friesland. Aan de randen van het meer is oeverrecreatie en kleine waterrecreatie.

3. Westerkwartier

Het Westerkwartier herbergt met het Starckenborghkanaal en het Reitdiep twee sterke verbindingsvaarwegen. Door de bevaarbaarheid van het Krommerzijlsterrijt, het Aduarderdiep, het Hoendiep en de Zijldiep/Munnikerzijlsterried op de grens met Noordoost Friesland zijn meerdere vaarrondes te maken, wat het gebied zowel aantrekkelijk maakt voor dag- als meerdaagse tochten.

4. Hunsingo

De regio beschikt over een aantal vaarwegen, geschikt voor (grotere) motorboten op meerdaagse vaartocht, als het Hunsingokanaal, het Winsumerdiep langs Winsum en het Boterdiep naar Uithuizen. Daarnaast bevat de Hunsingo het Mareng gebied; een fijnmazig stelsel van maren wat zich in potentie zeer leent voor de sloepenvaarder die een dagtocht maakt vanuit huis of toeristische verblijfsaccommodatie, of een meerdaagse trektocht maakt en daarbij gebruik maakt van verblijfsaccommodaties aan de wal. De maren lenen zich voor verfijning van het fiets- en wandelroutenetwerk.

5. Fivelingo/Duurswold

Dit gebied kenmerkt zich met het Damsterdiepcircuit. Dit circuit vormt een alternatief voor motorboten die van Groningen naar Delfzijl (of v.v.) willen varen en het drukke Eemskanaal met grote beroepsvaart willen vermijden. Daarbij is het interessant als vaarronde te varen door aan de Noordzijde via het Damsterdiep en Appingedam te varen en aan de Zuidzijde via het Slochterdiep, het afwateringskanaal van Duurswold en het Schildmeer. Net als het Hunsingogebied liggen aan de noordzijde diverse maren potentievool in het landschap voor kleine sloepen en motorboten die dagtochten willen varen.



6. Oldambt

Midden in de Graanrepubliek ligt het Oldambtmeer als een soort kruispunt via het Termunterzijldiep naar het noorden naar Termunterzijl en de Eems Dollard, via het Winschoterdiep naar het westen en via de Pekel Aa en de Ruiten Aa naar de Veenkoloniën met de aansluiting naar Duitsland. Naast meerdaagse waterrecreanten is juist met Winschoten en Blauwestad een grote potentie en behoefte voor kleine waterrecreatie en dagtochten.

7. Veenkoloniën/Westerwolde

Van turfvaart naar toervaart zijn de vaarroutes door de veenkoloniale gebieden. In samenwerking tussen Groningen en Drenthe zijn verbindingen hersteld om het vaartoerisme vanuit Duitsland te stimuleren en het vaartoerisme in de noordelijke provincies een impuls te geven. De aders vormen het Ruiten-Aa kanaal en de vaarwegen van Ter Apel via Stadskanaal en Veendam.

Het is met name de campervaarder die deze route vaart, die zich kenmerkt door een grote hoeveelheid te passeren bruggen en sluizen. Op de route wordt sterk de verbinding gelegd met het achterland.

2.5 Betrokkenheid/organisatiegraad

In Groningen zijn diverse samenwerkingsverbanden rond (water)recreatie. Hieronder benoemd, met waar mogelijk een link naar visie, beleid en activiteiten.

In meerdere of mindere mate vindt interactie en samenwerking plaats tussen de verschillende samenwerkingsverbanden. Er vindt onderling geen structurele afstemming of overleg plaats. Verschillende organisaties geven aan vaak niet of laat bij (overheids-)plannen betrokken te worden waardoor knelpunten ontstaan of koppelkansen niet benut worden. Bij de organisaties is veel (lokale) kennis aanwezig.

- Watersportverbond; regioteam Groningen en Drenthe
 - Inzet op een leven lang genieten op het water via Strategisch Beleidsplan 2020-205 Vaar- en Waterrecreatie Groningen.

- In kader Touekomst masterplan voor waterrecreatie opgesteld in 'startnotitie Masterplan Vaarwater verbindt Groninger land'
- Federatie Watersportverenigingen Noord-Groningen
 - o.a.inzet op Rondje om de Noord
- Toeristische Kano Bond Nederland
- KNSB
- HISWA-RECRON
 - oa in samenwerking met ondernemers project Groningen heeft Meer; ontwikkeling thematische vaarroutes: routesingroningen.nl/varen
- Platform Waterrecreatie Groningen
 - Organiseert twee themabijeenkomsten per jaar
- Sportvisserij Groningen-Drenthe
 - Beleidsplan 2013-2018
- Coöperatie Toerisme Groningen
 - Visie en actieplan Groningse Vrijtijdseconomie 2020-2030



3 Vraag/gebruik; voor wie en wat is behoefte?

3.1 Huidige vaarrecreanten en recreatievaartuigen

Over vaarrecreanten en over aantallen recreatievaartuigen zijn landelijk zeer beperkt maar nagenoeg geen regionale cijfers of gegevens bekend.

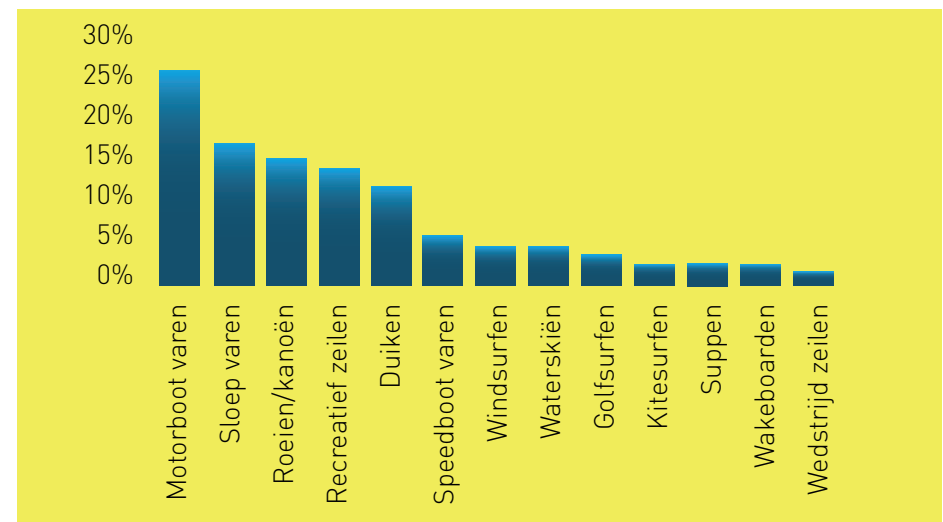
Waterrecreatie Advies (www.waterrecreatieadvies.nl) heeft op basis van het combineren van onderzoeken en expert judgement in haar rapportage End of life boten in Nederland in januari 2015 het aantal schepen in de provincie geraamd op 4.000 in havens en 2.000 recreatievaartuigen bij (recreatie) woningen en in sloten en kanalen.

Dit getal geeft enig beeld bij het aantal vaartuigen die hun vaste ligplaats in de provincie Groningen hebben. Dit geeft nog geen inzicht in hoeveel vaarrecreanten of schepen in Groningen varen. Dit is zo mogelijk nog een ingewikkelder getal om goed in beeld te krijgen. In de Nota Beheer Provinciale Vaarwegen (Provincie Groningen, 2020) wordt gesproken van zo'n 6 à 7.000 recreatievaartuigen jaarlijks op de Staande Mast route. Dit geeft geen inzicht in het aantal schepen op andere circuits en routes.

Het Regioteam Groningen & Drenthe van het watersportverbond in haar strategisch beleidsplan 2020-2025 een indicatie van het vaartoerisme op basis van waarnemingen en tellingen in de jachthavens.

De belangrijkste bevindingen zijn:

- van de vaartoeristen is circa 20% afkomstig uit Groningen zelf, 45% uit Duitsland en 35% elders uit Nederland.
- de bemanning van de meeste kajuitboten bestaat over het algemeen uit 2 personen, veelal 50+. Zeilschepen op de route Lauwersoog-Groningen-Delfzijl hebben meestal meer personen aan boord en veelal Engels- of Duitstalig.



Figuur 1 Rai: De Nederlandse watersporter 2018



De sportvisserij heeft door een sterke organisatiegraad en uitgifte van visvergunningen wel een duidelijk kwantitatief beeld. In Groningen/Drenthe zijn ruim 50.000 sportvissers aangesloten bij 160 hengelsportverenigingen.

In 2018 heeft RAI ten behoeve van de jaarlijkse HISWA-beurs een onderzoek uitgevoerd onder Nederlandse watersporters. Dit onderzoek geeft inzicht in verdeling onder watersportactiviteiten en gebruikte type schepen.

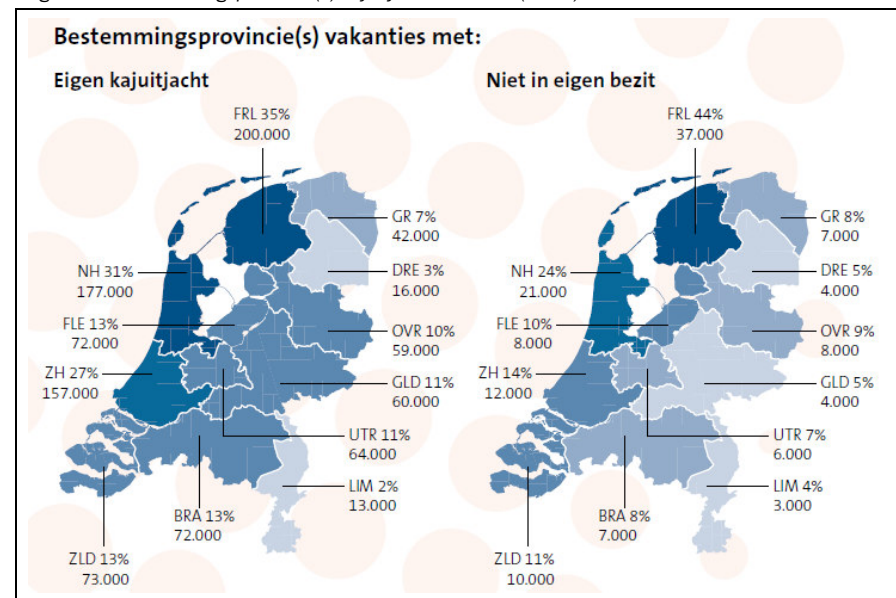
3.2 Vaarvakanties

Een andere bron die indicatief enig inzicht geeft is het Continu Vakantie Onderzoek. Uit dit onderzoek blijkt dat in 2019 311.000 vakanties zijn doorgebracht in Groningen. 92% daarvan waren toeristische vakanties (287.000), niet ondernomen op een vaste standplaats (eigen tweede woning, boot, caravan, etc.). 159.000 Vakanties zijn in de stad Groningen doorgebracht, iets meer dan de helft.

Naar verblijfsduur gemeten kent Groningen 220.000 korte vakanties (2-4 dagen), 64.000 middellange vakanties (5-8 dagen) en 27.000 lange vakanties (8 dagen of meer). Het totaal aantal vakantiedagen doorgebracht ergens in de provincie Groningen bedroeg in 2019 1.379.000 vakantiedagen. Dit komt overeen met een economische besteding van 47,3 miljoen euro. Dit komt overeen met een werkgelegenheidseffect van ruim 18.000 fte toerisme gerelateerde banen in meer dan 4.200 vestigingen. Dit is 6,3% van de Groninger werkgelegenheid.

Voor meer dan driekwart van de gezelschappen, bestaat de groepsgrootte van het vakantiegezelschap uit 2 personen (54%) of drie personen (23%). Een behoorlijk verschil ten opzichte van het landelijke beeld. Over leefstijlen of anderszins doelgroepindeling in het algemeen noch voor de watersport is verder iets bekend.

Wandelen (50%), zwemmen (2%), fietsen (17%) en vissen (14%!) zijn de meest bezigde activiteiten tijdens een verblijf in Groningen. 7% Van alle vakanties in



Bron: NBTC-NIPO Research, botenpanel



Groningen staan in het teken van de waterrecreatie; een boottocht of rondvaart. In termen van vervoermiddel of activiteit komt de recreatievaart evenwel niet naar voren in de CVO-statistieken.

15% Van alle gasten die in Groningen hun vakantie hebben doorgebracht, zijn kritisch op het aanbevelen van Groningen als toeristische bestemming. Dit vertaalt zich ook naar een relatief laag percentage gasten die waarschijnlijk of zeker wel terug zullen komen. (40%!). (bron: Nederlandse vakantiemarkt 2019. Jaarcijfers CVO: eerste resultaten. NBTC-NIPO, 2019).

In 2009 heeft het NBTC NIPO Research een onderzoek gedaan naar bootvakanties van Nederlanders. Dit onderzoek is gedateerd en gaat alleen in op bootvakanties met ten minste één overnachting, maar geeft meest recente beeld van specifiek vaarvakanties in Nederland. Uit dit onderzoek volgen enkele interessante gegevens. Van alle vakanties (576.000 in totaal) met een eigen kajuitjacht koos 7% voor Groningen als bestemming, van de gehuurde of geleende jachten koos 8% Groningen als bestemming.

In het onderzoek is ook gekeken naar bestedingen. Daaruit bleek dat de gemiddelde besteding lag op € 132 per verblijf en € 17 per dag, indien met in bezit was van een kajuitboot. De gemiddelde besteding per verblijf met een kajuitboot die niet in eigen bezit was lagen met respectievelijk € 216 en € 41 aanzienlijk hoger.




De bestedingen werden gedaan aan


- Boodschappen c.a. 31%
- Horeca ca. 27%
- Brandstof ca 12%
- Recreatief winkelen ca. 12%
- Havengelden, brug en sluisgelden ca 11%
- Overig ca 7%

3.3 Watersportdoelgroepen, hun wensen en behoeften

Bij waterrecreatie zijn verschillende doelgroepen te onderscheiden met verschillende wensen en behoeften. In het navolgend schema de belangrijkste doelgroepen voor Groningen met specificaties.

Type en classificatie	Omschrijving	Type boot & classificatie	Motief	Gedrag en activiteiten	Gewenste voorzieningen
Oever recreatie	Eigen inwoners en bezoekers die vertier en vermaak, roering en dynamiek aan de waterkant zoeken. Zwemmen, chillen, terrasje pakken. Tijdens fietsen en wandelen of een stop of verblijf genoten van de varende dynamiek		<p>Gezellig: met vrienden, familie of bekenden even gezellig beetje doen en beetje relaxen.</p> <p>Uitdaging: een uitdaging aangaan alleen of met sportief gelijkgestemden.</p>	Kort activiteit of relaxen voor max paar uur.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Strand met lig-/recreatieweide en mogelijkheid voor sanitaire stop. ▪ Horeca met terras aan het water ▪ Voorzieningen met een hoge fun factor: waterjumpattracties. ▪ Eenvoudige speeltoestellen. ▪ Rustplekken voor tijdens fiets- en wandeltocht om de dynamiek en levendigheid van het water te beleven

<p>Kleine water Recreatie</p>	<p>Eigen inwoners en bezoekers die met kano, SUP of vis- of roeiboot voor korte activiteit op pad gaan.</p>	<p>F – G klasse</p> 	<p>Er tussen uit: even lekker tochtje maken om lekker buiten te zijn, bij te komen van de dagelijkse beslomeringen, het hoofd leeg te maken en de batterij weer op te laden.</p> <p>Geïnteresseerd: meer weten van de natuur en cultuurhistorie in combinatie met een sportieve activiteit</p> <p>Uitdaging: een uitdagende prestatie neerzetten alleen of met sportief gelijkgestemden.</p>	<p>Korte (sportieve) activiteit van max paar uur. Of langere uitdagende tocht.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Steigers/damwanden met lage af- en instap voor kano/roeiboot. ▪ Strandjes/lage kades om vanaf te boarden. ▪ Knooppunten bordjes of naambordjes vaarwegen ▪ Doorvaarbare vistrappen ▪ Trailerhellingen. ▪ Mogelijkheid voor sanitaire stop onderweg
<p>Water recreatie Meerdaags</p>	<p>De campervaarder of toervaarder, die gelijk een camperaar, meerdaagse trektochten maakt, dagelijkse praktische voorzieningen en veelal (vouw) fietsen aan boord heeft. Vaak samen met partner of gezin op pad. In het hoogseizoen gaan ook veel gezinnen met kinderen op pad. Toenemend aantal huurders in deze groep. Veelal paar uur varen naar nieuwe bestemming en dan aangenaam verblijven in en rond de haven of het achterland verkennen voor één of meerdere dagen.</p>	<p>Cm-Dm klasse</p>  	<p>Gezellig: met vrienden, familie of bekenden even paar dagen gezellig varen.</p> <p>Er tussen uit: voor de ontspanning lekker onthaasten op het water.</p> <p>Geïnteresseerd: meer weten van de natuur en cultuurhistorie in combinatie met een sportieve activiteit</p>	<p>2 a 3 uur varen naar een nieuw aanlegplaats en dan genieten op de plaats van bestemming. Aangenaam verblijven in en rond de haven. Wandelend en fietsend het centrum en de omgeving verkennen. Afhankelijk van de tijd en het gezelschap een museum of terrasje bezoeken.</p> <p>Voor sommige campervarders is de reis de vakantie. Ze zijn op rooadtrip en willen aanleggen en vanaf de boot wat wandelen, fietsen en eten. Daarnaast zijn campervarders die kiezen (een deel) van Groningen als reisdoel en willen zich meer verdiepen in achterland en de cultuurhistorie</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Goede aanlegmogelijkheden op passende afstaphoogte bij kunstwerken. ▪ Duidelijke bewegwijzering en routing van haven naar centrum/voorzieningen. ▪ Informatie wat er te doen en zien is. ▪ Overstappunten naar fiets- en wandelpaden/routes ▪ Mix van aanlegplekken: in stadse drukte en in rust van buitengebied. ▪ Goede aanlegplekken (langswal of vingersteiger) met stroom, wifi, sanitair en mogelijkheid voor dagelijkse boodschappen in de buurt. Speciale boodschappensteiger voor tijdelijk afmeren. ▪ Passantenhaven als aangename verblijfsplek met bij voorkeur iets van buitenruimte/groenstrook voor senioren om buiten de boot met stoel te zitten en met kinderen wat te spelen en te ravotten. ▪ Bij slecht weer behoefte aan slecht weer voorzieningen/activiteiten

<p>Water recreatie Dagtocht</p>	<p>Eigen botenbezitters die boot in nabij huis gelegen haven of achter het huis hebben. Op een namiddag of avond naar plaats voor horecabezoek: ijsje/hapje eten. Huurders (eigen inwoners en toeristen in de regio) die dagje willen varen. Dagtocht (thema) route met onderweg horeca- en kort winkelbezoek.</p>	<p>E-F klasse</p> 	<p>Gezellig: met vrienden familie of bekenden even gezellig er op uit voor een korte sportieve activiteit. Er tussen uit: kort vaartochtje maken om bij te komen van de dagelijkse besommingen, het hoofd leeg maken en de batterij weer op laden.</p>	<p>Huurders maken vaak een dagtocht van circa 6 uur waarvan 4 uur varend doorgebracht. Bij voorkeur een 'vaarrondje'. Eigen bootbezitters naast dagtochtjes ook korte vaartochtje (circa 2 uur) naar één van de omringende plaatsen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duidelijke bewegwijzering en routing van haven naar centrum/voorzieningen. ▪ Afmeermogelijkheid (zonder extra voorzieningen) dicht bij winkels of attracties en bij voorkeur direct gelegen aan horeca. ▪ Mogelijkheid voor tijdelijk afmeren voor horeca- of winkelbezoek of een boodschapje (boodschappensteiger). ▪ Langswal met lage instap of vingersteigers op sloepenhoogte. ▪ Mogelijkheid langs route voor sanitaire stop.
<p>Watersport</p>	<p>Eigen inwoners en verblijfstoeristen in nabijheid van water. Lekker een paar uurtjes zeilen, SUPpen, roeien, surfen, zwemmen, bordes of schaatsen. Wedstrijdsporters die trainen en wedstrijden varen in georganiseerd verband.</p>	<p>E-F-G klasse</p> 	<p>Er tussen uit: even lekker actief buiten bezig te zijn. Uitdaging: een uitdagende prestatie neerzetten alleen of met gelijkgestemden.</p>	<p>Korte sportieve activiteiten van max een paar uur. Wedstrijden kunnen evenementen zijn variërend van dagdeel tot weekend of week.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Goede sportfaciliteiten ▪ Trailerhellingen en kraanfaciliteiten ▪ Voldoende aan- en afmeerlocaties



3.4 Sluispassages

In het rapport Kerncijfers Recreatie en Toerisme Groningen 2018 (2019) van de Provincie Groningen worden de sluitpassages weergegeven in een overzicht van 2014-2018. De screenshot van deze tabel is hiernaast weergegeven. Voor 2018 was de telperiode 1 mei tot en met 30 september (tenzij anders vermeld). Bij de sluisen worden alle recreatievaartuigen geteld die de sluis passeren, bij de beweegbare bruggen alleen de vaartuigen die een geopende brug passeren (sloepen die onder de gesloten brug door kunnen varen worden bijvoorbeeld niet meegerekend). Het aantal passages is ten opzichte van het voorgaande jaar in 2018 gestegen met 3,8% (2.598 waarnemingen). Hierin zijn enkel de vergelijkbare telgegevens meegenomen (zie overzicht hiernaast). Geïndexeerd vanaf 2013 is tot 2016 een lichte stijging in het aantal passages waarneembaar. In 2016 is het aantal passages fors gestegen (10 punten) waarna het aantal passages min of meer stabiel zijn gebleven.

3.5 Gebruikersonderzoeken

Onderzoek Oldambt

79% van het bezoek komt uit Nederland en 21% uit het buitenland waarvan 18% uit Duitsland. Van het bezoek uit Nederland komt 18% uit Noord-Nederland. Met name Noord-Holland, Zuid-Holland, Gelderland en Utrecht zijn belangrijke herkomstprovincies. Gemiddelde verblijfsduur is 4,6 nachten. 57% van de bezoekers hebben een hogere beroepsopleiding, reizen met hun partner (48%) en zijn 50 jaar of ouder (77%). De drie voornaamste motieven om naar de gemeente te komen voor een verblijf zijn:

- Rust en ruimte; 48%
- Natuur & Landschap; 37%
- Watersportmogelijkheden; 33%

Het aanbod aan waterrecreatie wordt met een 8,0 gewaardeerd, de op-een-na hoogste score. Desalniettemin geeft 17% van de respondenten aan behoefte te hebben aan aanlegmogelijkheden op het meer bij Blauwe Stad.

Tabel 4: Brug- en sluisstellingen, mei-september 2014-2018, incl. ontwikkeling '18 t.o.v. '17

nr. op kaart		2014	2015	2016	2017	2018	+/- ('18 t.o.v. '17)	+/- %
1.	Brug Roodehaan	7.186	7.382	7.581	7.992	7.938	-54	-0,7
2.	Groevesluis-Noord	3.505	3.888	4.754	4.070	4.678	608	14,9
3.	Groevesluis-Zuid	2.860	3.459	3.757	3.579	4.251	672	18,8
4.	Dorkwerdersluis	5.924	5.829	6.387	6.819	6867	48	0,7
5.	Eexterbrug	993	1.123	⊖814	⊖	⊖	⊖	⊖
6.	Euvelgunnerbrug	2.693	2.695	3.862	4.036	4.315	279	6,9
7.	Farmsum zeesluis	5.750	6.129	8.288	7.772	7.215	-557	-7,2
8.	Gaarkeuken	5.608	5.579	6.197	6.035	6.366	331	5,5
9.	Hunsingosluis (Zoutkamp)	1.341	929	997	991	1.149	158	15,9
10.	Kinderverlatenbrug (Hoendiep)	171	271	456	362	249	-113	-31,2
11.	Lauwersoog (Robbengatsluis)	11.789	12.096	11.963	11.753	12.691	938	8,0
12.	Meedenerbrug	⊖1.031	1.182	⊖1.030	⊖	⊖	⊖	⊖
13.	Oostersluis	5.658	5.797	6.300	6.061	6.543	482	8,0
14.	Eelderbrug	2.937	2.554	3.191	2.986	3.192	206	6,9
15.	Rengersbrug	2.583	2.462	2.725	2.689	2.831	142	5,3
16.	Boterdiepbrug	297	272	231	⊖153	248	17 ²	
17.	Slochtersluis	⊖229	⊖407	757	598	720	122	20,4
18.	Hoendiep (Brittil) (Fanerbrug)	100	103	⊖80	⊖126	127	1	
19.	Eurobrug (centrum Stadskanaal)	1.978	2.192	1.752	1.884	1.321	-563	-29,9
20.	Traject Zuidlaardermeer-Bareveld/Hoogezand/Veendam	1.366	1.275	1.116	1.164	1.063	-101	-8,7
	TOTAAL	63.999	65.624	72.238	69.070 ₃	71.764 ₄	2.598 ⁵	3,8
21.	Gemeente Westerwolde							
	8 ^e verlaat (naar Emmer-Compascuum)	2.255	2.118	1.850	1.875	1.588	-287	-15,3
22.	7 ^e verlaat (naar Duitsland)	2.258	2.290	1.880	1.900	1.713	-187	-9,8
23.	6 ^e verlaat (naar Groningen)	1.798	1.697	1.450	1.375	1.340	-35	-2,5
24.	Ruiten Aa kanaal: aantal x gebruik sluis	227	278	262	⊖	⊖	⊖	⊖
25.	Zijlvesterberug (Bedum)	⊖	⊖	394	332	⊖	⊖	⊖

Bron: provinciale en gemeentelijke tellingen 2012-2017, telperiode 1 mei tot en met 30 september (tenzij anders vermeld)
*kaartnummer: zie bijgevoegde kaart 1, blz. 13 voor locatie brug of sluis

- ⊖ geen data bekend
- ⊖ telperiode: 1 mei tot en met eind augustus
- ⊖ telperiode: 1 april tot en met eind september
- ⊖ telperiode: 1 juni tot en met eind september
- ⊖ telperiode: mei, juli en augustus

² Bij dit telpunt is in 2017 in een afwijkende periode geteld. Daarom is het aantal passages in 2018 vergeleken met 2016 (waar wel in dezelfde periode is geteld).

³ Dit getal is niet te vergelijken met de totalen van voorgaande jaren: Voor 1 telpunt ontbreken de gegevens voor twee maanden en voor twee telpunten zijn voor 2017 helemaal geen gegevens beschikbaar.

⁴ Dit getal is niet te vergelijken met de totalen van voorgaande jaren: Voor twee telpunten zijn voor 2018 geen gegevens beschikbaar

⁵ In dit verschil zijn alleen de telgegevens van de bruggen en sluisen meegenomen waar voor 2017 en 2018 vergelijkbare cijfers beschikbaar zijn. (dus niet: de Eexterbrug, de Meedenerbrug, de Boterdiepbrug en de Fanerbrug.



4 Promotie en marketing

Onderdeel van de waterrecreatieve visitor's journey is het bij elkaar brengen van vraag en aanbod via promotie, marketing en informatieverstrekking. Voor een helder begrip: promotie en marketing zijn erop gericht vaarrecreanten te interesseren voor en te inspireren tot een vaartocht/verblijf in Groningen. Daartoe worden social media campagnes uitgevoerd, advertenties geplaatst, deelgenomen aan beurzen, etc.. Ter ondersteuning van deze marketing wordt informatie verstrekt maar deze informatie dient ook weer het gastheerschap tijdens het verblijf. Navolgend wordt allereerst het imago van de provincie Groningen benoemd, gevolgd door de marketing en promotie strategie van de gelijknamige organisatie en de wijze waarop informatie wordt verstrekt.

4.1 Imago Groningen

In 2018 is het toeristisch imago van Groningen onderzocht (SWECO, 2019. Het imago van toeristisch Groningen 2019. Resultaten marktonderzoek). In vergelijking met de resultaten uit de CVO-onderzoeken, heeft de steekproeftrekking geleid tot een oververtegenwoordiging van bezoekers aan de stad Groningen. Met deze kanttekening zijn de volgende, voornaamste bevindingen naar voren gekomen uit het onderzoek:
Reden tot bezoek Groningen: Stad Groningen (62%), wandelen (25%), natuur en landschap (22%) en fietsen (21%). Watersport wordt door 5% genoemd. Waarden en begrippen waarmee het verblijf in Groningen worden geassocieerd en gewaardeerd, zijn de stad (18%), 'rust en ruimte' (17%), natuur en landschap (13%) en gezelligheid (12%). De ondervraagde bezoekers waarden de provincie Groningen met een 7,7 gemiddeld. Dat is door de jaren heen een redelijk constant cijfer gebleken. Niet bezoekers waarderen de provincie beduidend lager.





Tegelijkertijd geeft een relatief groot deel van deze groep respondenten (68%) ook aan weinig informatie te hebben over de provincie.

Gebaseerd op eigen onderzoek, hanteert Marketing Groningen drie kernwaarden om de identiteit/imago van Groningen te duiden:

1. Ruimte – Hier kan het. *Vrijheid en mogelijkheden.*
2. Pioniersgeest – Wij doen het. *Grenzen verleggen & durf.*
3. Karakter – Op ons eigen manier. *Eigenzinnig en onvervalst.*

4.2 Marketing en promotie: Marketing Groningen

Een hernieuwde strategie¹ is ontwikkeld door Marketing Groningen om de kracht van Groningen, provincie en stad, voor het voetlicht te brengen. Drie kernwaarden worden onderscheiden:

1. **Ruimte – Hier kan het.** *Vrijheid en mogelijkheden.* Wij bieden alle ruimte als open uitnodiging om kansen te benutten. De ruimte op vele terreinen ligt hier gewoon voor het oprapen.
2. **Pioniersgeest – Wij doen het.** *Grenzen verleggen & durf.* We zijn voortdurend in beweging. Vragen ons altijd af: hoe kan het nog beter, slimmer en toekomstbestendiger. Laten maar al te vaak zien: zo kan het ook.
3. **Karakter – Op ons eigen manier.** *Eigenzinnig en onvervalst.* We koesteren te allen tijde onze typisch Groningse persoonlijkheid. Wat we ook doen, wat er ook gebeurt, Groningen blijft Groningen. We staan voor onszelf. Onversneden en met een rechte rug.

Daarnaast zijn twee aspiraties benoemd.

Onze identiteit is de ene pijler van het Groningse verhaald. De andere is de manier waarop we willen groeien. Waar streven we naar? In deze tijden van massatoerisme en klimaatcrisis is er in Groningen maar één weg te gaan en dat is de weg van kwaliteit en vergroening. Zie het zo:

¹ Marketing Groningen, 2019. Strategie Marketing Groningen 2020 – 2022

Google varen in Groningen

Ongeveer 1.080.000 resultaten (0,37 seconden)

- Varen in Groningen - Provincie Groningen**
<https://www.provinciegroningen.nl> › kaarten-en-open-data › varen-in-gr...
Varen in Groningen. Groningen is een belangrijke provincie voor de scheepvaart, zowel voor vrachtschepen als voor recreatievaart. De provincie beheert en ...
Winschoterdiep · Reitdiep · Lauwersmeer · Eemskanaal
- Nieuwe vaarroutes in provincie Groningen - Waterrecreatie ...**
<https://waterrecreatienederland.nl> › 2018/04 › nieuwe-vaarroutes-in-provin...
19 apr. 2018 - De eerste nieuwe Groningse vaarroute Schildmeer-Damsterdiep staat sinds half maart online. Varen.groningen.nl. Routebureau Groningen heeft ...
- Varen in Groningen | HISWA**
<https://www.hiswa.nl> › vaarplezier › vaargebieden › varen-in-groningen
Varen in Groningen. De provincie Groningen prachtige vergezichten, schilderachtige dorpjes op wierden en een historische hoofdstad 'that never sleeps' heeft, is ...
- Vaarroutes in Groningen - Bootverhuur Blauwestad**
<https://bootverhuurblauwestad.nl> › vaarroutes-groningen
De leukste routes voor een onvergetelijke dag varen over het Oldambtmeer langs Blauwestad in de provincie Groningen.
- Vaarroutes en havens pleziervaart | Gemeente Groningen**
<https://gemeente.groningen.nl> › vaarroutes-en-havens-pleziervaart
De belangrijkste informatie over vaarroutes en havens voor de pleziervaart in de gemeente Groningen. Naar het loket; Wat u moet weten; Meer informatie.
- Varen door Groningen vaarboek - Jachthaven Zuidwesthoek**
<https://www.jachthavenzuidwesthoek.nl> › de-jachthaven › watersportwinkel
★★★★ Beoordeling: 4,6 - 18 reviews
Varen door Groningen vaarboek. Dat de provincie Groningen prachtige natuur, schilderachtige dorpjes en een historische hoofdstad heeft, is bekend. Maar er is ...
- Recreatievaart - Noorderzijvest**
<https://www.noorderzijvest.nl> › Actueel
29 mei 2020 - Varen in Groningen. Groningen is een belangrijke provincie voor de scheepvaart, zowel voor vrachtschepen als voor recreatievaart. De provincie ...
- Groningen vaarroutes - watersport - nieuws - watersportwinkel**
www.watersportmanak.nl › Vaarroutes › Toeristische vaarroutes
U kunt de provincie Groningen bereiken via diverse kanalen, wilt u met een staande mast varen dan dient u via Leeuwarden en het Lauwersmeer Groningen te ...
- Routes in Groningen - Er gaat niets boven Groningen**
<https://routesingroningen.nl>
Stoer, authentiek en ongerept. Dat is Groningen. ... Wandelroutes in Groningen. LinkText ...
Varen. "Wadden, wierden en wuivend graan". Elsevier, oktober 2018 ...
- Varen door Groningen - AbelLeisure**
<https://www.abelleisure.nl> › portfolio › varen-in-groningen
Opdracht HISWA Vereniging en twaalf enthousiaste watersportondernemers hebben de handen ineen geslagen om de provincie Groningen op de kaart te ...

GRO Quality. *Kwalitatieve groei – voor het beter leven.* We geloven niet in ongebreidelde groei en expansiedrang, maar in toegevoegde waarde voor mens en milieu.

GRO Green. *Groene groei – voor een betere wereld.* Als geen ander weten wij dat we naar een fossielvrije en circulaire economie en maatschappij toe moeten. Daarom zijn veranderingen voor ons pas echt een succes als ze duurzaam zijn.

Vanuit de kernwaarden en aspiraties is de essentie van het merk Groningen benoemd en gevat in één woord; combinatiekracht. In Groningen is een unieke combinatie van factoren die er samen voor zorgen dat Groningen dé plek is voor de transformatie naar de economie en de samenleving van morgen.

De doelen die Marketing Groningen vanuit voornoemde visie heeft geformuleerd, luiden:

- Bevorderen van de reputatie van Groningen als dé plek voor groei en transformatie
- Versterken trots van de eigen inwoners.
- Kwaliteitstoerisme stimuleren.
- Bewoners kennis laten maken met cultureel en recreatief aanbod in eigen stad en provincie.
- Spreiding van bezoek van stad naar provincie bevorderen
- Het juiste talent (op alle niveaus) behouden en aantrekken.
- Het loopbaanperspectief in de sectoren waar talent nodig is onder de aandacht brengen.
- Congressen stimuleren binnen de kernsectoren in transitie.
- Anderen helpen het verhaal van Groningen te vertellen.

In de strategie wordt de focus gelegd op bezinnings-, cultuur-, agri- en natuurtoerisme. Waterrecreatie en beleving van het water zijn daar waardevolle onderdelen van.

Verkenning Waterrecreatie Groningen





De doelgroepen waar Marketing Groningen zich op richt in de nieuwe merkstrategie zijn niet veranderd ten opzichte van de vorige marketingstrategie. Marketing Groningen richt zich vooral op persona's Mary en Nora (zie afbeeldingen hiernaast). De postmoderne Nora is daarin de onafhankelijke reiziger die zelf – veelal online – uitzoekt waar ze naartoe wil. De traditionele Mary daarentegen haalt haar informatie juist wel bij traditionele kanalen en houdt wel van zaken die georganiseerd zijn. Als we vervolgens kijken naar de bezoekers die in Groningen komen zien we vanuit Duitsland en Vlaanderen vooral Mary's en in het binnenlandse toerisme een mix van Mary's en Nora's. Daarnaast richt Marketing Groningen zich nadrukkelijk op eigen bewoners. Toerisme dient ten goede te komen aan de leefbaarheid voor de eigen inwoners en de campagnes richten zich op het vergroten van de trots op hun stad en provincie. Een belangrijke waarde als basis voor gastvrijheid.

Voor de marketing zijn met name Marketing Groningen en de individuele ondernemers verantwoordelijk via onder meer eigen mailingen, social media-campagnes, etc. (zie volgende pagina voor resultaten op Facebook en Instagram).

4.3 Informatieverstrekking

De informatieverstrekking loopt via meerdere private en publieke organisaties, landelijk t/m lokaal. Met de trefwoorden 'Varen in Groningen' is via Google nagegaan welke organisaties in beeld komen. De afbeelding hiernaast geeft daarvan een indruk. Verschillendsoortige organisaties verschijnen onder deze zoekterm. De volgende organisaties zijn actief in het verstrekken van informatie over waterrecreatie in Groningen: Provincie Groningen, Marketing Groningen, Routebureau Groningen, Waterschap Noorderzijlvest, gemeenten in Groningen, elf Groningse maritieme historische musea en HISWA en individuele watersport-bedrijven. Navolgend een korte beschrijving van de waterrecreatieve kernboodschap op ieders site.

Nora

Nora is als Postmodern een individualist van gemiddeld 43 jaar oud en ze is relatief vaak single. Ze is wat hoger opgeleid en heeft een (boven)modaal inkomen. Nora heeft een brede interesse, onder andere ten aanzien van verschillende culturen. Ze is tolerant en open en vindt vrijheid een groot goed. Nora is altijd op zoek naar beleving en hecht veel waarde aan immateriële zaken. Ze onderneemt veel stedenreizen en is geïnteresseerd in cultuur. Tijdens een stedentrip wil ze zich voelen als een inwoner van die stad in plaats van een bezoeker.

Mary

Mary is als zogenaamde Traditional erg gericht op familie en tradities. Ze is gemiddeld 54 jaar oud en heeft relatief vaak volwassen kinderen die al het huis uit zijn (empty nester). Ze heeft een middelbare opleiding genoten en een modaal inkomen. Mary vindt veiligheid belangrijk en vertoont risicomijdend gedrag. Voor haar vakantiegedrag betekent het dat ze vooraf veel informatie zoekt over haar bestemming. Ze onderneemt graag activiteiten in de natuur, zoals fietsen en wandelen.

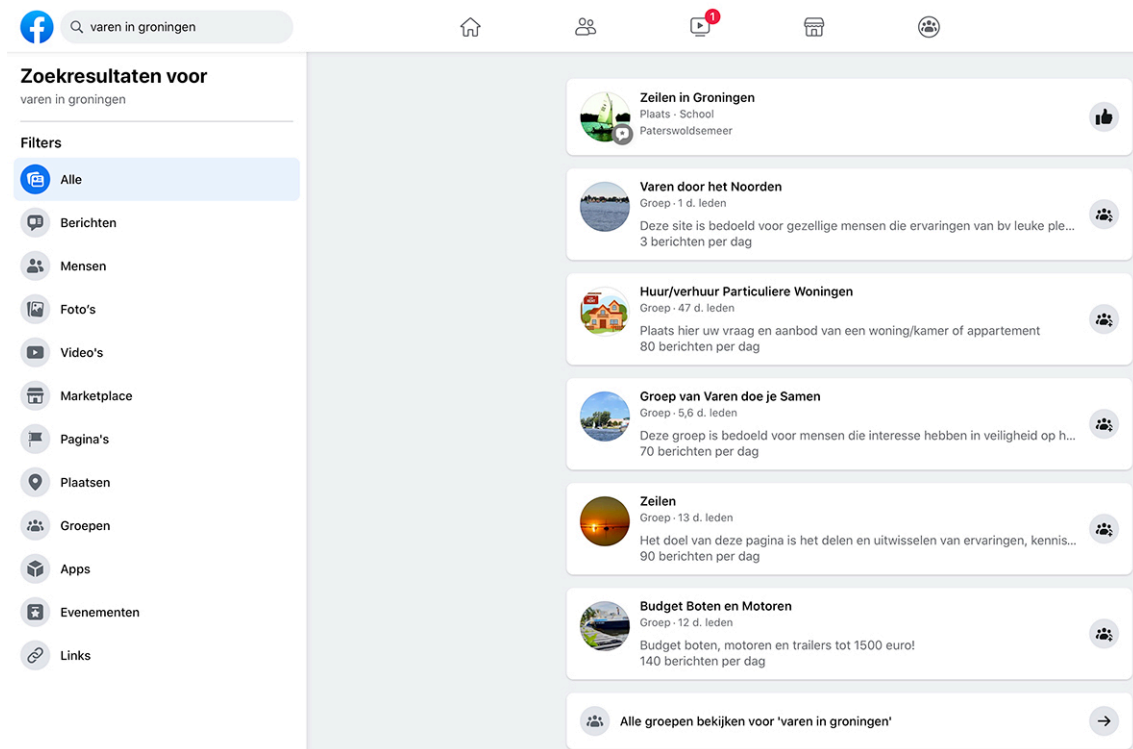


- Provincie Groningen: op openingspagina van de provinciale website wordt een tabblad 'Varen in Groningen' getoond.
- Marketing Groningen: Door Marketing Groningen wordt de website www.visitgroningen.nl beheerd. Daarin is de provincie ingedeeld in 7 deelgebieden. Waterrecreatie wordt daarin niet specifiek genoemd. Onderaan het 'scroll-menu' wordt 'op het water' en 'vissen' getoond. Doorklikken op 'op het water' geeft een overzicht met vijf onderwerpen: rondvaarten, sloep huren, suppen, kano huren en 'vanaf de diepen zie je meer'. Doorklikken op 'vissen' levert een volgend menu op met de thema's 'vissen in het Lauwersmeer', 'De beste visplekken' en 'Vissen voor verbinding'. De laatste is een vreemde eend in de bijt want geeft informatie over een vis-ecologisch project.

- Routebureau Groningen. Op de website van het routebureau staat de volgende informatie vermeld (bron: www.routesingroningen.nl): 'Routebureau Groningen is hét startpunt voor routegebonden recreatie in Groningen. Routebureau Groningen vormt een centraal platform voor routegebonden recreatie en waarborgt de kwaliteit van Groninger routes. Wandel-, fiets- en vaarroutes worden door ons digitaal ontsloten. De ambitie is om te groeien tot een routebureau voor alle routegebonden recreatie. Wij zorgen voor de ontsluiting van recreatieve routes in de provincie Groningen maar samen met onze vrijwilligers wordt ervoor gezorgd dat de routes ook up-to-date blijven. Wandelaars, fietsers en vaarenthouastelingen van binnen en buiten onze mooie provincie willen wij verrassen met prachtige stukjes landschap.

Onze taken

1. Centrale functie voor recreatieve routes in Groningen: bijvoorbeeld door het realiseren van een provinciedekkend wandelnetwerk.





2. Waarborgen van de kwaliteit van de routes: samen met onze vrijwilligers zorgen wij hiervoor. Elk jaar vinden controles plaats, waarbij wandelroutes worden nagelopen door ons vrijwilligers. Het fietsennetwerken wordt doorlopend gecontroleerd.
3. Communicatie naar de consument: onder andere via onze nieuwsbrief en deze website. Op onze Facebook-, Instagram- en Twitterpagina delen wij wekelijks een leuke wandel-, fiets of vaarroute. Deze routes proberen wij zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij ondernemers en evenementen in de provincie. Uitwerken van het groeimodel. Het uitwerken van het groeimodel heeft geresulteerd in het Ambitieplan Routebureau Groningen 2016-2020. Hierin zijn de ambities van de stichting voor de komende jaren uitgewerkt. Dit Ambitieplan is de basis voor het project 'Routegebonden recreatie Groningen'.

Samen met provincie Groningen, de Groninger gemeenten, Marketing Groningen, toeristische ondernemers en vrijwilligers werkt Routebureau Groningen hard aan de ontwikkeling van Groningen als toeristische bestemming. Meer toerisme betekent behoud en verbetering van de leefbaarheid, inkomen voor ondernemers, werkgelegenheid voor de inwoners van Groningen en uiteraard een mooie provincie om in te wonen en recreëren!

- GROMMO: elf Groningse maritieme historische musea² Deze samenwerkende musea beheren de website www.tasmanroutes.nl, geven de Tasmanvaarkaart uit en verzorgen de nodige informatie aan de hand van fietsroute en over de verschillende woonplaatsen.
- Gemeenten in Groningen. De meeste gemeenten (Groningen, Appingedam, Midden-Groningen, Oldambt, Westerwolde, Het Hogeland, Veendam, Loppersum, Westerkwartier, Delfzijl) tonen geen specifieke informatie over waterrecreatie op de home-pagina van hun website.
Enkel de Gemeente Stadskanaal vermeldt bedieningstijden bruggen en

sluizen op de home-pagina en de Gemeente Pekela toon een nieuwsbericht onder de gelijknamige rubriek; 'Stremming de Eendrachtsklap boven Pekela voor vaarverkeer'.

- HISWA en individuele watersportbedrijven. In samenwerking met verschillende Groningse watersportbedrijven, verzorgt HISWA onder het kopje 'vaarplezier' toeristische informatie voor de watersporter. Groningen is een van de vaargebieden die in het overzicht voorkomt. Samen met twaalf watersportondernemers en HISWA zijn 8 meerdaagse vaarroutes in Groningen ontwikkeld, verkrijgbaar in een routeapp (Abellife) en met tips voor het ontdekken van Groningen te voet of fiets.
- De individuele watersportbedrijven hebben hun eigen websites en bieden daar hun waar aan alsook mogelijkheden van vaarroutes en andere informatie.

4.4. Samenvatting

Promotie en marketing lopen over vele schijven en via veel organisaties in de provincie. Dat maakt dat het waterrecreatieve aanbod met haar vele mogelijkheden wellicht een van de beter bewaarde geheimen van Groningen is. Ook op dit punt verdient een bundeling van machten en een steviger samenwerking zeker aanbeveling.

² Deze 11 musea zijn: Abel Tasman Museum, Historische Scheepswerf Wolhuis, Kapiteinshuis, Loodskotter Eems No. 1, Museum de Verzamelaar, MUzeeAquarium, Noordelijk Scheepvaartmuseum,

Reddingboot Gebroeders Luden, Veenkoloniaal Museum, Visserijmuseum Termunterzijl, Visserijmuseum Zoutkamp.

5 Trends en ontwikkelingen

In en rond de waterrecreatie zijn de laatste jaren en vooral de afgelopen periode de nodige ontwikkelingen gaande. Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste trends en ontwikkelingen voor Groningen.

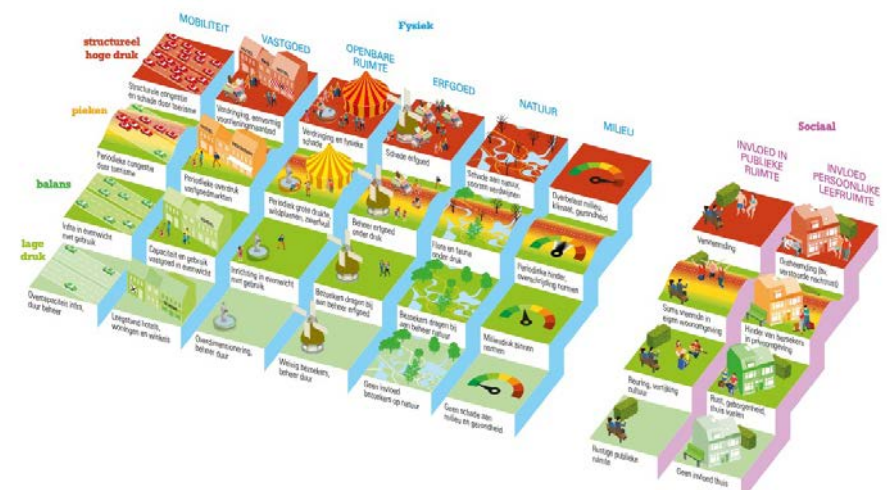
Aandacht Brede welvaart; toerisme is een middel

Een belangrijke trend die niet specifiek alleen voor waterrecreatie geldt, maar breder voor de toeristisch-recreatieve sector is de aandacht voor balans in economie en leefomgeving.

De Raad van de Leefomgeving pleit in haar advies van november 2019: 'Waardevol Toerisme, onze leefomgeving verdient het' dat overheden toekomstgericht gaan sturen op toerisme. Daarbij is het belangrijk een balans te vinden in economie en leefomgeving; druk en draagkracht.

Internationaal en nationaal beschouwd zijn toeristen en recreanten ongelijk verdeeld. Er zijn gebieden die worden overlopen door toeristen, met allerlei negatieve gevolgen voor de leefbaarheid en er zijn gebieden die voorsnog nauwelijks bezocht worden door toeristen. In die laatste gebieden kan groei van toerisme bijdragen aan de brede welvaart en de kwaliteit van de leefomgeving. Het Groningse ommeland valt binnen de tweede categorie.

Door de toenemende toeristenstroom naar Nederland. Het Nederlands Bureau voor Toerisme & Congressen (NBTC) verwachtte - op basis van analyses in het pre-coronatijdperk - een flinke stijging van het aantal buitenlandse toeristen in Nederland van ongeveer 17 miljoen in 2018 naar ongeveer 29 miljoen in 2030. Naar



Figuur 2 beoordeling effecten toerisme op leefomgeving en samenleving

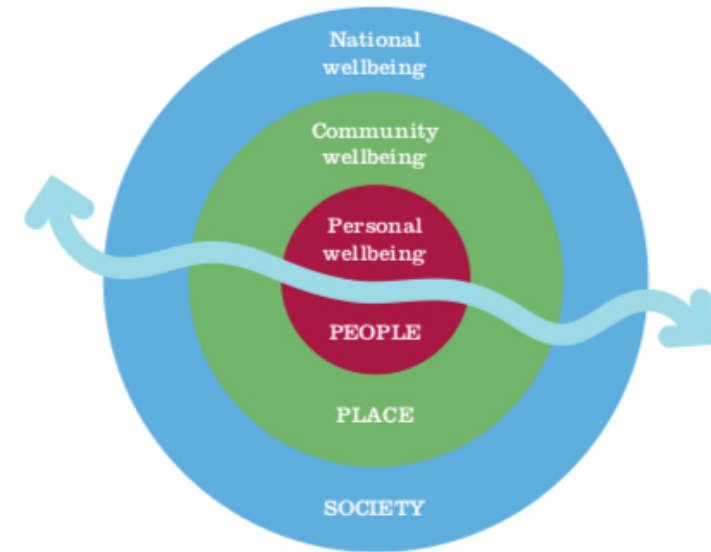


aanleiding van de trends van ongelijke verdeling en verwachte groei heeft het NBTC in 2018 een landelijke visie 'Perspectief Bestemming Nederland 2030' gepresenteerd. Kern van de visie: alle Nederlanders moeten profijt hebben van de groei van het toerisme. Het NBTC ziet toerisme als een middel om bij te dragen aan een aantrekkelijke maatschappij.

Water levert bijdrages aan beide zijden van de balans

Water levert zowel een bijdrage aan de economie doordat water een belangrijk element is in de ontwikkeling van een toeristisch-recreatieve bestemming. Waterrecreatieve mogelijkheden op en aan het water brengt en stimuleert bedrijvigheid en werkgelegenheid. Niet alleen door watersportactiviteiten, maar bovenal door de aanknopingspunten en ontwikkelmogelijkheden die het biedt voor producten en diensten aan het water. Fietsen, wandelen en terrasje pakken aan het water zijn de meest voor de hand liggende voorbeelden. Water brengt dynamiek en levendigheid en maakt het toeristisch-recreatieve landschap afwisselend en aantrekkelijk.

Daarbij levert water een belangrijke bijdrage aan de ander kant van de balans: welzijn en leefbaarheid. De aanwezigheid en ontwikkeling van cultuur-historische water appeleert aan trots en zorgt voor betrokkenheid van inwoners voor de eigen woon- en leefomgeving. Daarbij is water van invloed op welbevinden en gezondheid. Een Brits onderzoek van Canal & River Trust heeft in kaart gebracht wat de positieve invloed is van gebruikers en omwonenden van waterwegen. Het gaat hierbij ook om ontspannen, wandelen of sporten langs het water. De eerste resultaten laten zien dat verblijf van meer dan een uur aan het water sterk verbonden is met toename in het gevoel van geluk. Naarmate een persoon langer en vaker in de buurt van water verkeert, des te vrolijker en meer tevreden hij of zij zich gaat voelen.



Bootverkopers profiteren van corona: 'Ze vliegen de deur uit'





Ontwikkelingen in waterrecreatie

De waterrecreant en zijn gedrag verandert. Een trend die al een aantal jaar geleden is ingezet. De klassieke toervaarder die al zijn weekenden en vakanties op de boot verblijft neemt af. Na enkele magere jaren groeide inmiddels een voorzichtig optimisme dat daar nieuwe watersporters voor in de plaats komen. Zeilscholen melden een toenemend aantal cursisten, op mooie dagen is er geen boot meer te huren en de koopbereidheid voor boten trekt weer aan. Dit voorzichtige aantrekken van de sector heeft door COVID 19 een enorme vlucht genomen. In deze periode bleek hoe groot de behoefte is aan openluchtrecreatie en een goede infrastructuur. Specifiek voor de waterrecreatie betekende dit dat de bootjes niet aan te slepen waren en de bezettingsgraden van havens omhoogschoten. Ongeacht of de opleving door COVID 19 een tijdelijke of permanente impuls geeft aan de sector. Het betekent niet 'back to usual'. Waterrecreatie verandert, dit biedt kansen en mogelijkheden en vraagt om adequaat inspelen op de veranderende vraag.

Hieronder in het kort enkele belangrijke trends en ontwikkelingen.

De waterrecreant verandert

Nieuwe waterrecreanten zijn meer dan voorheen gelegenhedengebruikers. Ze delen of huren een sloepje voor een dagje of gaan één of twee weken met een huurjacht op pad. Ze zijn overwegend minder bekend en ervaren, zowel met de vaarregels, als met de weg vinden op het water of de bediening van de boot. Dit vraagt om duidelijke routes met goede informatie. Voor Groningen betekent dit onder andere dat het van groot belang is een aantrekkelijke eenvoudige (zelf) brugbediening te organiseren en faciliteren. De verwachting is dat de nieuwe watersporter een hoger bestedingspatroon heeft dan de klassieke watersporter die vaak sterker selfsupporting is.

Een ontwikkeling is dat het aantal vaarbewegingen en de vaartijd afneemt en de verblijfstijd in en om de haven toeneemt. Waar voorheen een goede, veilige afmeerplaats voor de boot voldoende was, verwacht de waterrecreant in de haven





nu een aangename verblijfspot. De waterrecreant zoekt gezelligheid en wil goede voorzieningen om aangenaam te vertoeven. Hij gebruikt de haven als aantrekkelijke uitvalsbasis om de omgeving te verkennen. Naast de havens met veel voorzieningen waardeert en zoekt de waterrecreant ook juist de afwisseling met natuurlijke ligplekken in buitengebied waar de rustbeleving centraal staat.

Eveneens een belangwekkende ontwikkeling is dat vooral jongeren de watersport weer meer omarmen. Vaak is dit met actieve watersporten zoals wakeboarden, kitesurfen en flyboarden. Maar ook zie je steeds meer jongeren met een (huur) boot met vrienden een vaartocht ondernemen. Andere noemenswaardige trend die zeker van groot belang is voor Groningen is de groeiende groep sportvissers. Tijdens de Coronacrisis steeg landelijk het aantal leden, medio juni 2020 al met 10%.

De vloot is in beweging

Over het algemeen neemt het eigen bootbezit af en neemt de verhuurvloot toe. Al enkele jaren is zichtbaar dat bij pleziervaartuigen enkele deelsegmenten wel in de lift zitten. Zo is de interesse voor sloepen en tweedehands motorboten (zeker in de zomer van 2020) groot. Dit zijn juist ook de segmenten die aantrekkelijk en passend zijn voor Groningen. In de sector is sprake van toenemende aandacht voor duurzaam varen. Steeds meer mensen ontdekken elektrisch varen wat naast de voordelen stil en schoon vooral ook als voordeel een groot bedieningsgemak heeft wat aantrekkelijk is voor de nieuwe gebruikersgroepen.

Al enige jaren is sprake van een toename van de zogenaamde varende 'huisboten'. Dit product appelleert aan de beleving van verblijven op het water, maar niet inboeten aan luxe en comfort. Aan de andere kant van het spectrum van vaartuigen is een sterke toename van boards. Naast de revival van surfen is vooral het SUP-pen (Stand Up Paddling) populair en kent veel gebruikers en toepassingen als yoga, waterpolo en citytochten.





Toenemend belang goede infrastructuur en aantrekkelijke water-land verbindingen

In de periode van COVID 19 bleek het belang van goede toegankelijke infrastructuur. Niet alleen door de eventuele lange termijn gevolgen van COVID 19 maar ook door de klimatologische verandering en warmere zomers is kans groot dat vakantie in eigen land in populariteit stijgt. Tegelijkertijd krijgen we meer te maken met hittestress en daarmee behoefte aan verkoelingsplekken.

De landrecreant zoekt graag het water op. Terrasjes aan het water en plaatsen aan het water zijn populaire stopplaatsen. De bezoeker op vakantie in een huisje zoek je het vertier op en aan het water. Daardoor ontstaat blurring (vermenging) van het aanbod; een restaurant die een sloepje erbij verhuurt.

Ook in Groningen zullen waterlocaties van toenemend belang zijn en wordt een groei verwacht van oeverrecreatie (toenemende behoefte horeca, zwemlocaties en visplekken) en kleine waterrecreatie; (huur)kano's, suppen, roei- en visboten. Het vraagt om goede en aantrekkelijke goed toegankelijke water-land verbindingen.



Gesprekspartners

Onderstaande personen en/of organisaties zijn op diverse wijze benaderd en geconsulteerd, van telefonisch, gesprekken in het veld tot digitale teamsessies.

Provincie Groningen

Wiebe Brandsma
Koos Tegelaar
Reinder Wielinga
Gemma Ottens
Jan-Willem van Jaarsveld

Gemeente Groningen

Trudy van Deelen

Gemeente Westerwolde

Gert Leene

Gemeente Hogeland

Harmke Bol
Marije Streefkerk

Gemeente Delfzijl

Hans Folkers

Gemeente Stadskanaal

John van der Laan
Roland Scheper
Wim Schepers

Gemeente Oldambt

Hemmo Philbert

Gemeente Loppersum

M. Smit

Gemeente Westerkwartier

Ilona Boekhorst

Gemeente Midden Groningen

Marjolein Vulpes

Gemeente Appingedam

Theun Termeer

De Kompanije

Pascal van Hoorn

Waterrecreatie Nederland

Marleen van Maarleveld

Waterschap Aa en Hunze

Hugo Assink

Waterschap Noorderzijlvest

Leendert Visser

Provincie Fryslân

Marko Vuijk

Watersportverbond

Leonard Teerling

Gerard Vloothuis

Toeristische Kano Bond Nederland

Gerard de Haan

Federatie Watersportverenigingen

Noord Groningen

Sape Ozinga

Gewo de Jager

HISWA-RECRON

Jan Ybema

Sportvisserij

Henk Mensinga

Koninklijke Schaatsbond

Cees Hoek

Routebureau Groningen

Jos Bosma

Groningen Toerisme Coöperatie

Klaas Holtman

Platform Waterrecreatie

Maik van Heerd

Servaas Smulders

Allround Watersport Meerwijk

John Stalman

Jachthaven Zuidwesthoek

Dennis den Boef

Reiderhaven

Geert-Jan Molema

Jachthaven Hunzegat

Esther van den Broek

Historische vaartuigen/ schepencarorousel

Nico Tiel